

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Praxis Cvræ Pastoralis Præcipve Circa Repentina & Generaliora

Possevino, Giovanni Battista Bernardino

Coloniæ Agrippinæ, 1645

VII. De Pœnitentia, & primò sanorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42220

Adultum surdum, & mutum inter infideles sic
natum, signis baptismum petentem, non esse
baptizandum ni prodat signis, se in Deum cre-
dere, peccatorum dolore affectum intelligere,
Baptismum diuinitus institutum esse pro salute
animarum, censuit Lopez p. 1. instructio. consc. c.
decimo tertio.

C A P U T VII.

DE POENITENTIA ET PRIMO
Sanorum.

S Y M M A R I U M.

1. Vbi & quomodo audienda sit confessio.
2. An Cur. audiat confessiones suorum toties quo-
ties petunt.
3. Quomodo se gerat cum eo qui accedit cum va-
nitatibus.
4. An Cur. omnes de Episcopatu audiat.
5. Licentia simplici Sacerdoti facta quantũ valeat.
6. An Cur. absolueret possit poenit. alterius Episco-
patus Vicini.
7. Curati duorum Episcopatum vicinorum an
possint se inuicem iuuare.
8. An Cur. sine peccato potest introducere consue-
tudinem absoluendi homines alterius Episco-
patus.
9. An alienus pro deuotione possit confiteri in alieno
Episcopatu.
10. Veniens ex loco nullius Diœcesis an possit
audiri.
11. Quando Curat. possit alienum audire.

12. Rati habitio valida debet habere suas cōditiones.
13. Casus absolutionum eiusdem in diuersis Episcopopatibus.
14. Vagus, cui confiteatur.
15. An Cur. teneatur audire vagum.
16. Quomodo audiat, quem non intelligit.
17. Quid de eo, qui linguam ignorat.
18. Quid agendum cum surdo.
19. Quid agendum cum pueris, & rusticis idiotis.
20. Ratio excipiendi breuiter multas confessiones.
21. Praxis utilis pro multis confessionibus in p̄chate.
22. An Curati vicini diuersorum Episcop. possint sibi inuicem audire.
23. An Cur. eiusdem Episcop. possint sibi inuicem audire.
24. Excommunicatus quomodo in confessione tractandus.
25. An audiens excom. participet in diuinis cum eo.
26. De eo qui non est paratus ad confess.
27. An, quando sine preparatione audienda confess.
28. An interrogationes sint fienda.
29. Interrogationum modus.
30. Confessio rudis non integra quomodo repetenda.
31. De numero peccatorum impossibili.
32. An calculandus sit num. pecc.
33. De repetenda confessione ob aliquod peccatum.
34. Casus de confessione non integra.
35. De ignorantia in confessione.
36. An in iubileo absoluat̄ à censura per confessionem inualidam.
37. An credendum confitenti pro se, & contra se.
38. An credendum remisso pro absolut.

- 39 *Votum oblitum commutari in Iubileo, an postea possit commutari.*
- 40 *An laicus peritus possit votum commutare.*
- 41 *An semper sit docendus peccator de veritate.*
- 42 *Quomodo respondendum interrogationi poenitentis.*
- 43 *Pueri quomodo absoluendi.*
- 44 *Quando pueri habeant usum rationis.*
- 45 *Puer dubius de usu rationis quomodo in morte absoluendus.*
- 46 *Quo tempore pueri confessiones faciant.*
- 47 *Puer quando eliciat actum charitatis erga Deum.*
- 48 *An confessio dimidianda, & quomodo.*
- 49 *An Cur. ex multis poenitentibus anteponat aliquos.* (tium.)
- 50 *Quid faciat Cur. cum obruatur numero confitentium.*
- 51 *Quid agat Cur. cum minante graui.*
- 52 *Quid agat in casu difficili.*
- 53 *An pro fugiendo scandalo sit absoluendus quem non potest absolui.*
- 54 *Quomodo absoluendus excommunicatus occultus.*
- 55 *An Curat. absoluat sub spe rati habitationis.*
- 56 *Quis peccator non subditur Cur.*
- 57 *Quando ab excom. & casibus reseruat. poterit quis absolui.*
- 58 *De numero peccatorum impossibili.*
- 59 *Si censuratus nequiens adire Papam, aut Episcopum possit à Curato absolui.*
- 60 *An Curat. possit suos ubique absoluere.*
- 61 *Cura. quomodo audiat suos extra Episcopatum proprium.*
- 62 *Quot, & qui sint casus reseruat.*
- 63 *Quomodo se gerat Cura. in casibus reseruat.*

64. Quomodo absoluat^r habens casus Episcopales.
65. An Cur. possit absolvere ab excom. iuris non reservata.
66. Simplex Sacerdos an possit ab excom. minoribus absolvere.
67. Quid agat, cum dubitat, an peccata sint mortalia, necne.
68. Quid agendum cum poenitente contra opinionis.
69. Quomodo habet opiniones diversas in casu.
70. Quomodo assecurabit se ut sui confiteantur, & communicent.
71. De schedulis ratio.
72. Quot testes probent confessum, vel communicatum.
73. Quomodo agendum cum iis qui in paschate sunt communicati.
74. An teneatur absolvere auditum.
75. Curatus rigidus, & scrupulosus an peccet.
76. Quando absolvere non debet.
77. An sit absolvens qui poenit. nolit.
78. An Curatus sub mortali teneatur imponere poenitentiam.
79. Quid agat Cur. cum non potest absolvi.
80. An confessio informis satisfaciat praeter Eccles.
81. Quid contra non confitentes, & communicantes in paschate.
82. Curatus det opem extremam petenti in confessione.
83. Confessor non iubens restitutionem.
84. Errans bona fide.
85. Curatus errans absolvens, quem non potest solvere.

86. Quid agat si cogetur reuelare confessionem.
 87. Quomodo reuelanda confessio.
 88. An Cur. unquam petat licentiam reuelandis confessionem.
 89. Pœnitentia sanorum qua, & qualis esse debet.
 90. Pœnitentia voluntaria.
 91. An possit imponi pœnit. publica.
 92. An possit dari grauis pœnit. sine obligat. eam implendi.
 93. An sit peccatum omittere ea, qua sequentur formam substantialem.
 94. A quibus absoluendum in morte.
 95. Absolutus à censuris in morte an sit sepeliendus in sacro.
 96. An inferior in morte presentet superiorem.
 97. Presentare se quam primum, quomodo intelligendum.
 98. Quomodo credendum ei qui iussa non perficit.
 99. Articulus mortis quis.
 100. Periculum mortis quomodo.
 101. Quomodo audienda infirmi confessio.
 102. Infirmus imparatus an audiatur.
 103. Peste infectus quomodo audiendus.
 104. Parturientes, & vulnerati quomodo audiendū.
 105. Moriens nollens confiteri.
 106. Si quis nollet dare pacem.
 107. In dubio de restit. quid agendum.
 108. Sollicitatus Sacerdos à mala fœmina.
 109. De tollendis prolixis confessionibus.
 110. Infirmus sine loquela an absoluit.
 111. De eo qui nolit in confess. respondere.
 112. An sit necessarium in morte vidisse signum pœnit.

113. Quid agendum cum eo cui non possunt imponi qua sunt imponenda.
114. Quomodo absoluendus, qui tunc moritur.
115. De eo qui non potest facere confess. integram.
116. Quid cum eo, qui non meminit speciei peccati.
117. Et qui dubitat fecerit necne pec. mor.
118. Quomodo absoluaturs qui est in statu mortalis peccati.
119. Circa concubinar. quid agendum.
120. Pœnitentia meretricum.
121. Usurarius pub. an absoluaturs in morte.
122. Usur. occultus quomodo absol.
123. De eo qui est in occasione peccati.
124. Qui semel elusit Curatum, an iterum possit absolui.
125. Vbi, & quomodo infirmi audiendi sint.
126. In quo habitu conf. domi audiat confessiones.
127. Parochus quomodo curabit suos confiteri.
128. Qua pœnitentia sit moribundis imponenda.
129. An Cur. possit ipse implere pœnit. pro infirmo.
130. Cur. an possit recipere pecuniam.
131. Pœnitentia an possit mutari ab altero confess.
132. Practica pro commutanda pœnit.
133. Quomodo commutanda sit pœn.
134. Distantia temporis pro commutatione pœnit.

1. **M**ULTI casus difficiles dantur in pœnitentia sanorum, qui tamen, ut plurimum, dilationem cum patientur, poterunt consultis Doctoribus definiri.

QVÆST. Vbi, & quomodo Curatus audiat confessiones?

RESP. Locū esse Ecclesiā pro sanis, & cōfessionale extra illud audire fœminas nō est decēs: Si ta-

men

men necessitas vrgeat, puta quia sunt surdæ, non aspiciendæ, & standum in maiori distantia possibili, salua confessione, id est, dummodo benè audiantur.

Modus verò est ordinarius loci, vbi degis. In quibusdam locis audiuntur cum superpilliceo, & stola. Tu consuetudinem loci obserua. Certè rationale non iudico confessiones audire in Ecclesia sine veste talari ad minus, etiam si ibi non obseruetur.

Præterea potest contingere aliquem magnum peccatorè accedere pro confessione tempore, & loco non opportuno, tu amplectere, & audi, etiam si fueris in itinere, vel vbi libet, quia vbi cumque fueris, eris in loco dominationis Dei, & apto pro peccatoris salute procuranda. Si placet consilium, occasiones iuuandi peccatorem, & diligenter quæras, & oblatas auidè excipias, & pro posse non finas cassas ire, sed cum honore Dei, & proximi beneuolentia exequere. Numquam tamen ad Altare reconcilies per causam. cap. 8. nu. 1.

2. *QVÆST. An Curatus teneatur audire confessiones suorum, toties quoties hoc expetiuerint. Vide c. 5. num. 7. Quos verò repellat à confessione, vide c. 5. nu. 12.*

3. *QVÆST. An Curatus repellat accedentem ad confessionem cum vanitatibus in ornatu?*

RESP. & distingo. Si ornatus est secundum morem patriæ, licet magnam vanitatem sapiat, non repellat, quia talis ornatus de se non est mortalis, ideo non necessario repellendus Si lu. ornatus. q. 7.

Sive

Si verò ornatus est præter communem morem patriæ, & lasciuia, vel peccati signum, puta portare in brachio capillos mulieris intextos, aut similia repellat, quia talis est in statu complacentia mortalis: Si sunt mera signa vanitatis, v. communiter est in cincinnis, chiuissis, & similibus, potest, si velit, non repellere, quia non sunt plusquam vanitates, & suo genere veniales: Si tamen inter confitendum accusent se in istis esse complacentiam mortalem, puta portare cincinum in memoriam vindictæ, aut aliud simile, non sunt absoluendi, quia sunt in voluntate mortali. Quare si viderit ligulas in thorace extra locum necessarium, alia signa in pileo vngues longas, & similia, inquirat de singulis, quam ob causam ferantur, & iuxta dicta det, vel neget absolutionem.

Praxis. Omnes admittat, sed non absoluat habentem dicta cum mortali, nisi saltem proponat ea dimittere, & si alias iisdem promissis non steterit dictis, non absoluat, nisi prius dimissis. Alios verò ea habentes ex vanitate mera exhortetur ea deponenda, quos tamen absoluet etiam si nolint deponere. Et casu, quo deponat ea in manibus Curati, retineat ille signa sola, ornamenta verò, quæ solent habere, vt aurum, gemmas, & similia reddat, ne videatur in Sacramento mercaturam exercere. Et si omnis illa vanitas est in auro, & gemmis obtineat à pœnitente illius fractionem, aut saltem figuræ destructionem, & sic immutata reddat. Et si ille nolit destrui, si verè promittat se depositurum, reddat, & absoluat. Si verò pœnitens accedat cum armis, hortetur ea deponere.

deponere, dum confessionem absoluit, ob decentiam, & honorem Sacramenti.

4. *QVÆST. An Curatus possit audire confessiones omnium, qui sunt de eodem Episcopatu?*

RESP. Si non habet illam auctoritatem, quam eam, quam consequitur cum Cura, non potest absolvere, nisi omnes homines suæ Curæ, quia quæ Sil. Archipresb. q. 4. & Armil. Archipresb. §. vlt. docent de Archipresbytero rurali, intelligenda sunt etiam de omni Curato Ciuitatis. Archipresbyter verò Ciuitatis potest omnes de Ciuitate audire. Nomine verò Archipresbyteri Ciuitatis, intelligo solum Archipresbyterum Cathedralis, quia alij Archipresbyteri Ciuitatis non habent istam facultatem.

5. *Dices si Episcopus facit facultatem audiendi confessiones simplici Sacerdoti, intelligitur absque limitatione facta pro toto Episcopatu, vt notat Henriq. de pœnit. l. c. 6. nu. 3. quare ergo maior erit ista, ea quam Curatus accipit cum cura?*

RESP. Quia Curati est ordinaria, & talis conceditur ei à iure, facultas verò, quæ conceditur simplici Sacerdoti est delegata, quæ potest esse tanta, quantum velit dare ille, qui delegat. Verum est tamen, quod si qui Curatam adipiscitur, antea auctoritatem delegatam habuerit, accedente cura habuerit, ordinariam: & delegatam quoad fuerit renocata.

6. *QVÆST. An Curatus vnius Episcopatus possit absolvere homines alterius Episcopatus, & alterius cura vicina?*

RESP. AZOR. I. par. li. 5. c. 19. versu. Nulla consuetu-

fuetudo, Posse, si id fiat ex consuetudine scita, & approbata ab Episcopis, & Parochis. Imo secundum Candelabr. Aureum, de confessione nu. 19. & 21.

Poterit Curatus absolueret omnes, vnde curaque venientes, quando habuerint facultatem eligendi confessarium approbatum, quia tunc Curatus ipse potest eligi. Poterit etiam Curatus absolueret Clericum, licet non subditum, sed eiusdem Episcopatus, & hoc ex consuetudine Silu. confessor. 1. q. 15. Sot. d. 18. qu. 4. art. 2. col. 8. Henric. de pœnit. li. 3. c. 8. n. 2. & clarissime Conc. Trid. sess. 23. ca. 15. de reform. Candelabr. de Confessione, nu. 22.

7. * Et Curati in confinio duorum Episcopatorum poterunt sibi inuicem iuuare in administratione Sacramentorum, scientibus, & tacentibus Episcopis, aliàs non. Suarez to. 4. disput. 28. sect. 4. nu. 19.

8. *QVÆST. An Curatus sine peccato possit introducere talem consuetudinem absoluendi hominum alterius Episcopatus?*

*RESP. ** Notandum cum Suarez to. 4. disput. 27. sect. 3. nu. 3. & 4. sola consuetudine non posse præscribi ius: sed debere accedere consensum prælati: alioquin confessiones, quæ fierent ante talem consensum essent nullæ: cum iurisdictio in tali foro sit iuris diuini, & contra tale ius consuetudo non possit induci; & per consequens tales confessiones carerent sua iurisdictioe.

9. *QVÆST. Quid si quis veniat ex alieno Oppido, & Episcopatu ad Ecclesiam alterius Episcopatus in die solennitatis ibi festiuæ, & compunctus velit*

ibi

ibi confiteri, & communicare? vel veniat, nesciens an in alieno Episcopatu possit absolui, illuc tamen vadit vt confiteatur, & communicet, an Curatus talis Ecclesia possit eum absoluerè?

RESP. Si ex proposito accedit, vt confiteatur solum, credo non esse absoluendum, quia Curatus non habet auctoritatem, nisi super suos, qualis non est hic: Si verò, cum iam nouit, conteritur, & vult communicare, poterit audiri, quia iste habet rationem peregrini, & peregrinus accepit Sacramenta vbi se inuenit, & ista est vniuersalis praxis, ne quis cogatur fructum suæ deuotionis amittere. Idem credo de illo, qui illuc vadit, nesciens, an ibi possit absolui, dummodo ibi velit communicare, quia si iret pro sola confessione, licet ignoraret id ei licitum, non absoluerem ob defectum auctoritatis, nulla alia causa iustificante actionem. Pro parte affirmante deducitur ex Sil. conf. 3. ante primam quest. Vbi vult in Paschate, & quando communio ex deuotione laudanda est, absolutionem licere. Quod verò non possit absolui, qui illuc vadit pro sola absolutione, affirmat Sil. confess. 1. q. 6. not. 8. Posset tamen absolui, & tunc primo sub spe rati habitationis, & secundo quando Episcopi, & Curati non contradicunt, vt potest euenire in confinio duorum Episcopatum. Dummodo tamen iste non vadat illuc, vt euidet iudicium proprii pastoris. Sil. confess. 1. q. 10. opin. 3.

10. QVÆST. Quid si iste veniens de alieno Episcopatu, & Parochia veniat etiam è loco nullius diœcesis, in quo non adsit, qui possit eum audire?

RESP. Si iste sic veniens solet ex consuetudine, scita,

scita, & probata ab Episcopo, & Curatis, potest
eius confessio excipi, iuxta dicta *nu. 5.*

*Si verò non adsit ista consuetudo, an hic confessio-
rium quarens teneatur ire, vel ad viciniorum
cum, in quo confessor existat, vel quo ibit?*

RESP. Certum esse hunc non posse sibi confes-
sorem eligere, quia non est persona privilegia-
ta, vt notat Silue. *confessor. i. q. 8. not. i.* Credo tamen,
cum hic isti, nec illi subdatur quod possit
ire ad quemcunque voluerit, & eo ipso, quod
lo accesserit, possit ibi absolui, vt concedunt
canones de peregrinis, & viatoribus, quibus iste
tetur æquandus. Silue. *confessor. i. questione 10. Totius
instr. libr. 3 capit. 13. numer. 11. not. 3.* Ego sic pro-
cederem. Si venit iste vt celebret, vel commu-
nicet, dum commodè non potest, venit ad suam
Ecclesiam, ne cogatur defectu ministri carere
fructu Sacramentorum, dummodo non teneatur
vt euadat iudicium proprii pastoris, audirem, &
communicarem. Si verò venit, vt solum confiteatur,
mitterem eum ad monasterium regularem
vicinius, quia regulares possunt omnes ad
se venientes audire: Si non adesset monasterium,
& locus ad quem venit est vicinior, audirem
sub spe rati habitationis, quæ certè videtur valde
rationabilis, & omnia hoc modo saluantur. Vnde
infra nu. 10.

II. *QVÆST. Quando Curatus possit alienum
audire?*

RESP. Doctores varios casus ponere, per quos
pœnitens potest confiteri non proprio Sacerdote,
& Silue. *Confessor. i. questio. 6. ponit 8. Primum*
propter proprii Sacerdotis indiscretionem, igno-
rantiam,

uiam, vel malitiam. *Secundus*, quando pœnitens domicilium mutauit. *Tertius*, quando quis est vagabundus. *Quartus*, quando quis quærit domicilium, vt peregrinus. *Quintus*, ratione delicti commissi in aliena parochia habentis annexam excommunicationem, qua ille sit publicè excommunicatus, & tunc non ratione delicti, sed ratione excommunicationis. *Sextus*, qui sæpè mutant domos vt scholares. *Septimus*, ratione necessitatis, vt quia est in articulo mortis. *Octauus*, sub spe rati habitationis legitimæ. Tolet. verò *insti. lib. 3. ca. 13. nu. 11.* affert lex casus. *Primus est*, quando Curatus dedit licentiam, de hoc vide *cap. 12.* *Secundus est*, cum quis habet facultatem à Papa eligendi confessorem. *Tertius*, cum pœnitens est vagabundus, idem est de peregrino viatore, & scholari, qui confitentur Sacerdoti in cuius iurisdictione sunt, tempore suscipiendi sacramenta. *Quartus*, cum quis confitetur regulari. *Quintus*, cum proprius Sacerdos est malus, vt in primo casu Silu. *Sextus*, casus est articulus mortis. Sot. verò *d. 18. qu. 4. art. 2. ad q. 4. argu. ex S. Tho. affert quinque casus.* *Primus est*, si est vagabundus. *Secundus*, si mutauit domicilium. *Tertius*, si offendit in aliena parochia. *Quartus*, propter malitiam proprii Sacerdotis. *Quintus*, est in articulo mortis. Sed videntur omnes isti casus posse reduci ad quatuor.

Primus est propter licentiam Papæ, vel Curati: ad hunc reducitur primus, secundus, & quartus, Tol.

Secundus est propter rati habitationem, ad hunc reducitur primus, quintus, & octauus, Sil. & *quartus Soti.* *Tertius*

Tertius est ratione necessitatis, ad hunc red-
citur septimus Silue. sextus Tol. & quintus So

Quartus, ratione subiectionis, ad hunc red-
citur secundus, tertius, quartus, quintus, & se-
tus Sil. tertius, Tol. primus, secūdus, & tertius So
12. Notandum autem, vr rati habirio sit validus
debere habere has condiciones, quòd sit de pro-
fenti, id est, quòd proprius Sacerdos nunc con-
tentatus, hoc autem fit per coniecturas ratio-
biles: & quòd sit aliqua necessitas absoluendi
quando certioris iurisdictionis non sit copia
Colligitur ex Sil. *confess.* 1. q. 6. not. 8. clarè Sur-
disp. 26. de pœnit. sect. 2. num. 13. & seq. & sect. 6.
13. * *Quæritur quid de isto casu, pœnitens, cui
Curatus habet facultatem absoluendi à casibus
reservatis, confitetur in alieno Episcopatu. v. g. in
Monasterio regulari, & confessarius dum absoluit
ab alijs: pro reservatis verò transmittit ad propri-
um Curatum.*

QVÆST. *An tunc talis Curatus possit absoluere
re istum à reservatis; tum confessio facta sit in
Episcopatu; & absolutio à reservatis danda sit in
alio?*

RESP. Et credo posse: quia talis Curatus vere
habet facultatem absoluendi, & pœnitens ille
non est exceptus; & vbi lex non distinguit, nec
nos distinguere debemus. Si verò confessor sit
alterius Episcopatus, & non regularis: putà alius
Curatus (nam & Curatum posse facultatem ab-
teri Curato, etiam alterius Episcopatus facere,
vt suorum confessiones recipiat, est dictum nu.
5.) etiam credo posse proprium Curatum ab-
soluere à casibus reservatis hunc pœnitentem
propter

propter eandem rationem. Si tamen in Episcopatu istius regularis, siue istius Curati alterius Episcopatus casus ille ibi non sit reseruatus; sit tamen reseruatus in Episcopatu proprij Curati; tunc ille regularis, seu Curatus absoluens debet ab omnibus absoluere: alioquin confessio esset manca.

14. *QVÆST. An omnis Curatus possit audire confessionem vagi?*

RESP. Caiet. *absol. cap. 2. Armil. absol. §. 7. Henric. de pœnitent. lib. 3. c. 8. num. 5.* dicere istos posse confiteri omni exposito. Siluest. *verò confessor. 1. qu. 10. Scot. d. 18. quæst. 4. art. 2. Tol. inst. lib. 3. cap. 13. num. 12.* dicunt confiteri debere Parocho illi, in cuius parochia, vel reperitur tempore perceptionis Sacramenti. Adde tamen cum Silu. ibi, dummodo non vageur, vt euadat iudicium proprij Parochi.

15. *QVÆST. An Curatus teneatur sub peccato audire hos, eo modo quo suos?*

RESP. Affirmatiue, vt est dictum. *ca. 5. nu. 7.*

16. *QVÆST. Quid agat Curatus si debet confessionem recipere eius, cuius idioma non intelligit?*

RESP. Mittat ad intelligentem.

Quod si ibi nullus sit qui melius intelligat? Absoluat, licet non benè, sed solum aliqualiter eum intelligat, dummodo non speretur venturus opportunè aliquem eum intellecturus, Addit Lopez *in instructorio 1. p. cap. 27.* absoluendum, licet aliqua peccata intelligantur, aliqua verò non, & dummodo videatur dolor, & propositum emendæ. Henr. verò *li. 2. de pœnit. c. 12. num. 3.* concedit hoc solum tempore præcepti. At Me-

dine

dina citat. à Lopez concedit tempore mortis
Lopez autem concedit omni tempore, quando
non adest, nec speratur commoditas alterius
qui possit eum melius intelligere.

17. Dubium posset esse. *Si talis ignota lingua
nullum omnino peccatum possit dicere, ita ut inte-
ligatur; sed per nutus, & signa ostendit magnam
contritionem, an tunc sit absolvendus?*

RESP. In morte esse clarum, per valdè proba-
bilem opinionem recentiorum. Extra mortem
verò, si non adest, nec speratur venturus peritus
illum intelligens, credo posse absolui non solum
tempore præcepti quod habeo indubita-
tum, quia hic facit quidquid potest, & non videtur
rationabile eum frustrare fructu, saltem ubi
riori, si non necessario, Sacramenti; Sed vix
casus possibilis, cum possit saltem aliqua per
nutus, & signa explicare, & tunc omnis ratio dubi-
tationis cessaret, quia & mutus, qui non valet
exactius confiteri, potest stante tali modo absol-
ui. Et si Curatus, postquam multum diu exatus
est pro intelligendo isto; nihil omnino percipit,
credo rationabiliter posse desistere, cum, quem
semel non intellexit, non sit credibile intelle-
cturum, sed tunc utatur signis, & nutibus, & lo-
quenter quidquid potest efficiat.

18. *QVÆST. Quid agendum cum surdo?*

RESP. Caueat Curatus, ne ab alijs audiatur.
Excipiat illius confessionem in remotiori, & hunc
non interroget, nisi de puris necessarijs in mor-
talibus, & euitet fatigationem suam, & Surdi. Si
nouit scribere, bonum erit scribat peccata. Ve-
nialia generali collatione faciat confiteri.

19. *QVÆST.*

19. QVÆST. Quomodo agendum cum pueris, & rusticis idiotis?

RESP. Nos loqui in Paschate quando communiter gregatim ad confessionem accedunt.

20. Nota igitur bonam Praxim, ut valeas benedicere expedire multos. Aduoca omnes simul, & instrue eos de modo recolendi peccata per ordinem præceptorum, & de communioribus peccatis per singula præcepta. Postea doce eos respondere præcisè, ita, vel non. Si hoc non posse præ angustia temporis habeas virum idoneum, qui ista præstet. Si isto cares, assume socium prædicatoris, qui communiter tunc temporis est in villis, & castellis, & per eum facias ista exequi, & intelliges, quantum hoc conducat ad facilem, & bonam expeditionem multorum. Per hunc met poteris catechizare rudiores nescientes rudimenta Fidei, alioquin Curatus ipse tenetur in confessione breuiter ista docere. Tol. *inst. lib. 3. ca. 17. num. ultimo. & communis.* In cæteris etiam pœnitentibus, quando sunt tibi noti, & urgeris penuria temporis, admonere spondeant, ita, vel non, ressecatis reliquis superfluis, quia ita studetur benè breuitati. In hoc tamen Curat. non sit asper, si adueniat pœnitens, qui multis sua peccata confiteatur, quasi non aliter valens, confiteri.

21. Caritas enim patiens est. Poteris præterea (loquimur de villis & Castellis, vbi tota die incolæ degunt in agris, & premuntur paupertate, ita ut, si velint in die confiteri, amittent mercedem vnius diei, vel premuntur magna temporis angustia ad perficiendos suos labores) horta-

H

ti, v:

ri, vt per multos dies ante Pascha in foro accedant ad Ecclesiam, & per omnes illos dies vsque ad secundam, vel tertiam horam noctis, ipsorum confessiones excipere, & ita fiet, vt suorum lorum damno recte omnes confiteantur, & non differant omnes confessionem in Sabbathum sanctum. Poterit etiam Curatus maxime in loco sit solus, agere cum regularibus, si forte monasterium habeant, aduocatis Confessoribus, per modum petentis auxilium ad suorum salutem hortando, vt conueniant cum eo circa talia & talia peccata, puta magis in loco vrbis, adhibentes cautiorem diligentiam, vt eximinentur. Idem etiam erit, e re cum alijs confessoribus secularibus. Et sic fiet, vt in via Domini, totus populus sit tanquam vnus labij. Et Curatus, qui verè sapiet, beneuolentia prosequens regulares monasterij degentes in sua parochia intellige semper extra Ciuitates tantum abesse, vt simultatem exerceat, possunt enim multum sibi, & suis in vtroq; homine prodesse, & obesse.

De confessione puerorum vide infra nu. 31.

22. *QVAEST. An Curati diuersorum Episcopatum vicinorum possint se inuicem in confessionibus audire?*

RESP. Posse, consuetudine ab Episcopis scita & tolerata vigente. Azor. *Instit. i. p. l. 5. c. 19.* verum nulla consuetudo.

23. *QVAEST. An Curatus vnus Episcopatus possit confiteri alteri Curato eiusdem Episcopatus?*

RESP. Posse, Silu. *confess. i. q. 15.* Caiet.

absol. 2. Sot. dist. 18. q. 4.

q. 2. colum. 8.

D E
P O E N I T E N T I A I N A C T V
C o n f e s s i o n i s .

24. **Q**VÆST. *Quid agat Curatus si veniat excommunicatus pro confessione?*

RESP. Si potest eum ab excommunicatione absolvere, audiat prius totam confessionem, deinde prius absoluat ab excommunicatione, postea à peccatis.

25. * Nec angatur scrupulis hoc esse participare in diuinis cum excommunicato; quia licitum pro salute excommunicati. Silu. *excomm. sciendum* 4. & Absolut. 3. *dub. 1. Tol. inst. l. 3. c. 17. n. 1. & c. 12. n. 3.*

26. **Q**VÆST. *Quid agat Curatus, cum pro confessione excipit eum, qui non est preparatus, & est sanus?*

RESP. De ista præparatione multos multa dicere, Silu. *conf. 1. q. 3. not. 1.* ait requiri tantam præparationem, quantam quis apponeret in re ardua, & quæ esset ei multum cordi, Sot. verò *dist. 18. q. 2. a. 4. in fine.* Nauar. *c. 9. n. 13.* volunt requiri quantam bonus vir iudicabit sufficientem, maiorem tamen in negotiante, etiam in illo, qui non potest tam bona memoria; item in eo, qui à multo tempore confessionem non fecit. Et talis diligentia sufficiet, licet peccator probabiliter credat, quod si maiorem fecisse, alia peccata memoriæ occurrerent. Tolet. *inst. li. 3. cap. 9. nu. 1.* vult istam diligentiam intelligendam moraliter, id est, quod vel Curatus, vel etiam

pœnitens cognoscat, vel credat sine fraude fecisse diligentem. *Sot. etiam loco dicto.*

At ista non videntur vera, nisi in viro alias bene conscientia, non in rustico rudi, vel in male conscientia homine; Ideo hos Curatus postquam dixerint se bene præparatos interrogabit, modo, & qualitate præparationis, & pro prudentia sua iudicabit, an sufficiens nec ne fuerit præparatio. Igitur ad quæstiones dic. Si pœnitens sub dictis regulis se præparauerit audiendus, minus dimittat eum ad horam, aut aliquos dies pro ratione pœnitentis, ut se præparet, si pœnitens acceptet; si nollit adiuuet eum in interrogationibus, & lucretur animam fratris. Lopez tamen instit. 1. pa. ca. 28. ait, quod examinatus de domo ad Ecclesiam non sufficit, & quod audiendus non est, qui imparatus accedit, etiam in interrogationibus adiuuetur, licet ibi loquatur de puella. Tamen credo rectè dicendum, sententiam Lopez veram in mercatore, aut alio eiusmodi difficile habente, aut debente facere confessionem longam, & peccatis plenam. Item credo, quòd Curatus poterit admittere faminas, & alias personas suæ curæ, quarum conscientiam quasi nouit, & eas interrogationibus adiuuare. Idem credo in personis maculatæ conscientia, si verè videantur ad Deum reuerti, vel quod, si tunc non audiantur, nec postea pro confessione reuersuras. Peccator est enim alliciendus quantum fieri potest. Accedentem ad confessionem, & non ostendentem præparationem nec contritionem, puta, quia non accedit ridendo dicens excoeries, vel peccas me, aut similia, non audiat, sed dimittat

mittat ad præparandum, docendo illum in quo deficiat, maximè si sit rusticus.

37. *QVÆST. An casu, quo Curatus habeat pœnitentem impræparatum, & si non auditum dimittat generetur scandalum, puta quia est fœmina, & ita in malam suspicionem veniat, an Curatus teneatur eam absoluerè, audita eius confessione, & interrogationibus adiutam, ut est dictum?*

RESP. Lopez ibi affirmare licere talem audire. Igitur, si non audierit, non malè aget. Nec dicetur Curatus scandalum præbere, non audiendo: nam pœnitens sibi imputet, qui imparatus accessit, & rectè omne scandalum tolletur, si pœnitens ipse dicat, se non absolutum eo quod non præparauerat, se, & hoc infamiam non causat.

28. *QVÆST. An Curatus teneatur interrogationes facere?*

RESP. Negatiuè, excepto, quando viderit pœnitentem in explicatione peccatorum deficere. *Silv. conf. 3. qu. 14. Nau. c. 10. n. 7. not. 9. Sot. dist. 18. quæst. 2. d. 4. & communis.*

Quod si statim à principio confessionis pœnitens dicat, interroga: Expellat si velit, si mauit audire, faciat iuxta dicta numero superiori.

Porro interrogationes communiter sunt faciendæ in infirmo, in puero, citra suam culpam, non habente tempus ad plenam discussionem faciendam, & in habente debilem vsum rationis. Omnes. Interrogationes non fiant de omni casu possibili, sed de verisimilibus statui pœnitentis. Sed nota, quod facilius, & expeditus excipiuntur confessiones interrogando pœnitentem, quam expectando sponte dicat, & sic poteris practica-

re, quando multis confessionibus vrgeris vti
Paschate, & Iubileo, maximè si pœnitens tibi
notus. De commodo sequente ex spontanea pe
catorum recitatione, videlicet, quod Confessio
inde dignoscet, ad quæ magis pœnitens declinat
vt habent multi Doctores, credo tutè posse affi
mari, non priuari confessarium dicto commo
cum & prudens confessarius, ex confessione pe
interrogationes valeat benè pœnitentis inci
nationem dignoscere.

30. QVAEST. *Quid ager Curatus cum rusticus
qui alias non est integrè confessus, vel quoad nume
rum, vel quia malè se preparauerat?*

RESP. Nauat. *in consi. de pœn. & remiss. consi. 30*
4. videri velle, quod si talis rusticus bona fide
modo dicto sit confessus, & perseverat in bona
fide, non esse necesse eum de hoc interrogari
sed si ipse hoc in confessione dicat, vel interro
get, an & quid debuisset facere etiam si non in
cogendus ad repetendas ante actas confessiones
ea ex parte, quæ benè fecerit, tamen est obliga
tus ad supplendos eos defectus, quos in illis com
misit, puta ad dicendum verisimilem numerum
peccatorum, quem omisit in illis confessionibus.
Idem videtur tenere cum Medina Lopez *in in
struc. 1. par. cap. 28.*

31. QVAEST. *Quid si rusticus, aut consuetudina
rius nesciat numerum peccatorum nec verum, nec
verisimilem; quomodo integrè confitebitur?*

RESP. Sufficere dicant hoc sæpe feci, vel quasi
quotidiè, vel omni hebdomada, vel quoties fui
iratus, quod sæpissimè fui; nam quidquid aliud
dicent, erit diuinare, non verisimilia confiteri
Henriq. *de pœn. l. 2. c. 5. n. 9.* Scito

32. Scito tamen, quod si tales induxeris ad calculandum numerum peccatorum, puta toties potui peccasse ex illa consuetudine mala, iuuabit illorum contritionem, dum ex numero intelligent quantitatem peccatorum.

33. Quod si pœnitens dicat, peccaui toties in hebdomada, an Curatus teneatur calculare numerum peccatorum? verbi gratia; iste peccauit ter in hebdomada, annus habet tot hebdomadas, ergo toties peccauit? Credo, quod non, alias esset necesse Curatum esse bonum arithmeticum, & vti carta, & calamo.

34. *QVAEST. An qui semel confessus volens relinquere mortale, postea verò de hoc oblitus confitetur alia omnia, si demùm recordatur illius primi peccati obliti, an teneatur repetere omnes ante actas confessiones, vel solum, quæ confessus est cum scientia, & cognitione, quod illud relinquebat?*

RESP. Et credo teneri confiteri ea solum, quæ confessus est dum haberet scientiam, & cognitionem, quod integrè non confitebatur, vt est dictum. Reliqua non, Ratio videtur esse, quia vltimæ confessiones habuerunt omnia requisita ad eorum validitatem: si quidem, si aliquid impediret, esset dimissio illius peccati: At hæc culpa tollitur per secundas confessiones carentes omni culpa, & in posterioribus confessionibus, peccatum tacitum per obliuionem, confessionem non vitiat.

* Et cum postea recordatus fuerit defectus, sufficit illam solam confessionem non alias repetere. Suarez tom 4. disput. 23. sect. 4. n. 6.

H 4

35. QVAEST.

35. QVAEST. An qui pra verecundia confessionem dimidiat, sciens quidem, malè agere, sed nesciens confessionem non valere, teneatur omnia repetere, vel sola relicta?

RESP. Ignorantiam inculpabilem, secundum multorum probabilem sententiam, etiam iuris Diuini, excusare à peccato? Azorium *ti. 1. In mor. libr. 1. cap. 13. quaest. 2.* Igitur dicendum videtur, si iste credebat peccatum quidem, sed non mortale, credo sufficere si cōfiteatur sola relicta.

Hanc tamen ignorantiam vix credo dari inter Christianos. Deducitur ex Soto *dist. 18. q. 3. art. 3. ante 4. concl. vers. sed est hic tamen valde etc.* qui asserit excusari eum, qui non confitetur peccatum, quod non credebat peccatum, & hoc ratione ignorantiae inculpabilis. Deducitur etiam ex Lopez *in institut. 1. p. c. 28.* Vbi admittit talem ignorantiam inculpata excusare ab integritate confessionis. Tolet. *etiam inst. lib. 1. cap. 10. num. 8. casu 4.* excusat eum, qui per ignorantiam non faceret confessionem validam. Possit dicere. Doctores supradicti concedunt talem ignorantiam excusare, sed non in casu proposito, cum iste tacens verè sciat mortaliter delinquere, licet sciat omissum non reddere confessionem inuvalidam?

RESP. Vera esse ista, at sicuti primus excusatur ignorantia inculpabili, & nulla alia ratione, sic & hic secundus cum vtrorumcunque eadem sit ratio. Posito tamen, quod iste sic faciens, verè credat se non teneri ad validitatem confessionis peragendam, omnia confiteri sub mortali, quasi sciuiisset, integram omnium peccatorum fecisset.

set. Suarez tomo quarto, disputatio. vigesim. tert.
sectio. 3. sect. numero secundo.

36. QVÆST. Quid agendum cum illo, qui tempore Iubilei facit confessionem non validam, quam repetere tenetur, an etiam teneatur adire superiorem, si habuit excommunicationem, vel casum reservatum?

RESP. Disparem esse rationem eius, qui extra Iubileum facit confessionem confessario, qui potest absolvere à censura, aut casibus reservari, & ei, qui in Iubileo confitetur habenti auctoritatem per Iubileum. Non confitenti extra Iubileum. Silu. *confessio* l. q. 19. & communis docet, hunc posse absolui per omnem confessarium expositum, & ab eodem absolui, cum per primam confessionem, verè sublatum fuerit impedimentum absolutionis, licet informis fuerit confessio. Confessionem verò facienti dicto modo in Iubileo dupliciter videtur distinguendum: Aut fieri ei, qui etiam sine Iubileo possit à dictis absolvere, & sic etiam in isto casu, veram credo sententiam Sil. quia est eadem ratio. Aut fieri ei, qui absoluit ex sola auctoritate Iubilei, & tunc iste nullatenus absoluitur à dictis censuris, & casibus. Ratio est, quia Pontifex in concessione Iubilei præsupponit confessionem validam, vel saltem bona fide putatam validam, & cum in casu nostro confessio sit inualida, per consequens non gaudebit privilegio Pontificis. Suar. *ita, quod ad hoc ultimum, de pœnit. disp. 21. sect. 3. punct. 3. & assertione 2. num. 22. licet tom. 5. d. 7. sect. 5. num. 34. teneat valere talem absolutionem.*

37. QVÆST. An Curatus teneatur credere pœnitenti pro se, & contra se? H S RESP.

RESP. Teneri. Omnes. Tamen non creditur quando pœnitens erat publicè excommunicatus, si dicat se absolutum, nisi de absolutione doceat. *Silu. confess. l. q. 17. Armil. confess. §. 36.* Sed & si excommunicatio erat quidem publica, & pœnitens dicat se absolutum, & non redundet in damnum tertij, debet credere. *Silu. ibi.* At Curatus sibi caueat, quia licet hoc possit, tamen si propterea vocatus fuerit in quæstionem apud Episcopum, malè illi cedat? Ideò non creditur nisi de absolutione doceat. Et si Curatus certo sciat extra confessionem aliquod peccatum pœnitentis, poterit eum interrogare in generali, & etiam in particulari de illo peccato; imò si speratur profectus interroget, si non speratur nequaquam. Et si pœnitens interrogatus neget, credat Curat. quia potest fieri, vt aliqua legitima causa excusetur à veritate aperienda. *Silu. confess. q. 15.*

* An verò tunc Curatus credat pœnitenti neganti peccatum: quod Curatus certò nouit? Dic, si nouit per relationem alterius, non creditur: quia potior est fides pœnitentis, quam alterius relatio. Si verò scit de visu, & neget, tunc si Curatus probabiliter potest credere confessum, credat: si vero euidenter sciat de visu veritatem, & non habeat probabilitatem reculare à confitendo, non credat; quia sicuti non tenetur credere pœnitenti asserenti se dispositum ad Sacramentum; si de contrario constat: sic nec tenetur credere veritatem neganti, quam Curatus acciderit nouit *Suarez tom. 4. disp. 32. sect. 3. num. 9.*

38. Sed quid de isto casu. Pœnitens, qui habet excommunicationem occultam reseruatam Pape, adit eum, qui à Papa pro istis absolutionibus est deputatus, & responsum accepit, facere se absoluerè à Curato, vel Confessario. Vel habens votum faceret illud dispensare, vel commutare à Curato, vel confessario, an tunc Curatus, vel confessor isti sic dicenti credat?

RESP. Vtrumque posse credere, stante ita stilo Curie. Quid simile habet Silu. Cōfes. 1. q. 17. in fine

An verò eodem modo credat habenti excommunicationem publicam? Dic quod non, sed non absoluat, nisi habeat in manibus, quæ possit probare de auctoritate delegata, puta per scripturam, aut testes.

39. QVÆST. Habens votum, & adueniens Iubileum si illis vult commutationem, vel dispensationem obtinere, & confessarium adit, & peracta confessione obliuiscitur commutationem, vel dispensationem obtinere an spirato Iubileo possit eam obtinere?

RESP. Henriq. de indulgent. c. 11. Posse ab omni confessario.

40. Et si Curatus, vel confessor in Iubileo multis confessionibus destineatur posse mittere pœnitentem, pro commutando voto ad virum peritum, affirmat. De Graf. 1. part. libr. 4. cap. 15. numero 47. Sed credo inspiciendum tenorem Iubilei, & si votorum commutatio, & dispensatio delegetur confessori actu pœnitentem audienti, eundem solum credo posse votum commutare, vel dispensare. Si verò extra Iubileum veniat commutatio, vel dispensatio voti, vel remittere

adhabentem facultatem, vel tu ipse, si casus sit
Episcopalis, obtine facultatem ab Episcopo, vel
coram, vel per epistolam, ista enim mirificè po-
nitenti placent.

41. *QVÆST. Quid aget Curatus, si habet pœ-
nitentem, quem videt in peccato, sed cum iusta ig-
norantia, an teneatur illum admonere, vel possit
illum relinquere in sua conscientia?*

RESP. Si ignorantia sit iusta, & inuincibilis, et-
tiam si sit iuris diuini, & non solum humani, dum-
modo non resultet in damnum tertij, vel causet
scandalum, & instructio prodesse non possit, quia
quia non emendabitur, sed quia non speratur,
quod emendari possit relinquendus in sua con-
scientia. *Sot. dist. 18. q. 2. art. 4. propos. 2. Henricus
de pœnit. lib. 3. c. 27. n. 4.*

42. *QVÆST. Quomodo respondendum interro-
gationi pœnitentis, quando si secundum veritatem
responsio detur, timeatur, ne inde pœnitens occasio
mala agendi arripiatur?*

RESP. *Sot. distinctio. 18. quæst. 2. art. 4. prop. 1.*
Sufficere si veritas generice respondeatur, puta
quædam mulier habet impedimentum in matri-
monio, per quod non potest nec petere, nec red-
dere debitum, quærenti an teneatur reddere? suf-
ficiet ex *Sot.* dicere, vxores tenentur viris suis
debitum reddere *Henricus. verò lib. 3. c. 27. n. 5.* ait
respondendum interrogationi quantum satis-
faciat petitioni, & non ultra, vide etiam de matr.
c. 19. n. 40.

43. *QVÆST. An, & quomodo Curatus absoluat
pueros, de quibus dubium est, an habeant vsu
rationis?*

RESP.

RESP. Audiatur eos secundum regulas generales confessionis, ac si haberent usum rationis, & absoluat cum hac conditione, in quantum indiges, & ego possum.

Istos tamen, de quibus est dubium, poterit admittere imparatos, & interrogationibus adiuuare, quia non valent aliter se præparare, sed melius aget, mittere pro media hora ad præparandum, potius ut discant quid agere debeant, quam ut re vera speranda sit præparatio, quia ut experientia docet, non se præparant. Incipientes vero aliquo rationis usu uti, mittendi pro aliqua præparatione. Qui autem integro usu rationis valent, non admittendi, nisi parati, quia ad hoc tenentur, nisi alia ratio statim expediendos consulat. *Vide n. 21. & seq.*

44. QVÆST. *Quomodo cognoscendum, an pueri usum rationis habeant?*

RESP. Non posse præscribi certam regulam. Prudentia rei est magistra. Cæterum Azor. *Inst. p. 1. li 7. cap. 4. nu. 5.* confutat Sot. *dist. 8. q. 1. à 3. in fine*, qui vult pueros non teneri lege confessionis ante duodecimum, vel decimum quartum annum. At veritas est teneri, cum mortaliter incipiunt delinquere, quod in plerisque est ad finem septennij, vel in octavo anno, & citat Anton. qui hoc vult euenire circa annum decimum cum dimidio, & aliquantulum ultra in masculis: in fœminis verò circa undecimum cum dimidio, & aliquantulum ultra, sed opinionem septennij vocat communem. At videtur rectè dicendum tunc teneri, cum prudens Curatus arbitrabitur.

Praxis. Laudabile est, à quinquennio vsque ad

H 7

septem-

septennium omnes aduocare, & multis circum circa in coronā statutis, generalioribus hortari ad obedientiam, ad fugienda mendacia, & similia, ut ita faciant tanquam actum recognitionis Domini erga Deum. A septennio verò, & supra, si & prout visum fuerit illucescere rationis usum agendum, ut est dictum numero superiori. Et quidem, si interrogati, ut Notat Nauarra *capit 21. numero 33.* an liceat innocentem interficere, aliena rapere, superiori maledicere, mentiri, & similia facere responderint negatiuè, videntur habere, si non totalem, saltem partem usus rationis. Porrò sola prudentia hoc potest docere.

45. In morte tamen, quando non constat plenè de usu rationis, omnino sunt audiendi, & absoluendi cum conditione superius repetita, ut vtilius causa salutis illorum geratur.

46. *QVÆST. An puer pro confessione habens tempus præscriptum; ut habent adulti per capitulum omnis vtriusque sexus, de pœnit. & remiss.*

RESP. Sor. dist. 18. q. 1. artic. 4. conclus. Henricus de pœnit. *libr. 1. cap. 4. numero 1.* Adultos tenet semel in anno, ita ut annus incipiat à Ianuario. At Concil. Tridentin *sess. 14. cap. 5. de pœnit* approbat, & amplectitur morem confitendi in quadragesima: Ideo Azor. *1. par. libr. 7. capit. 30. questio. 6. & 7.* & Henriquez *ibi in gloss.* aiunt consuetudinem approbatam ex Concil. obligare ad determinatum tempus Quadragesimæ, licet Henriquez in textu negat tunc obligare; Ad quæstionem igitur videtur dicendum, obligari in quadragesima, eos qui per captum te-

nen
con
dan
mat
max
fcita
gar
quc
47.
rati
7. n
tis,
rati
fite
pee
no
vel
fun
eti
vel
fui
48.
mi
mu
me
tia
Eo
vn
tar
cil
ve.

nentur semel in anno confiteri, & maxime hoc confirmatur ex communi vsu, quo vt paruuli cedant loco grandioribus solent in primis septimanis quadragesimæ confessiones facere, eo maxime, quod talis consuetudo à Prælatiis est scita, & tolerata, etiam si velis dicere non obligare per approbationem Concil. loco dicto, quod non affirmarem.

47. *QVÆST. An puer cum incipit habere vsum rationis, secundum opinionem Nauar. cap. 11. num. 7. not. 3. teneatur primo elicere actum charitatis, & ad hoc induendus sit à confessario, seu Curato, ita vt sit tempus opportunum quando confitetur?*

RESP. Bonum esse, sed non credo Curatum peccare mortaliter illum omittens, quia Deus non deficit in necessarijs, & sapit scrupulum, velle puerum in puncto confessionis accipere vsum rationis, & non antea, & si habuit ante, tunc etiam tenebatur ad eliciendum actum hunc, nisi velis dicere, tunc supplendum defectum, si forte fuit commissum.

48. *QVÆST. An Curatus possit confessionem dimidiare, puta discedendo à confessionali, & post multum temporis reuerti?*

RESP. Posse omnes affirmant. Sed notet. Ita memoria peccata retineat, vt nouerit pœnitentiam competentem imponere, cum reuertitur. Eodem modo potest, dum audit confessionem vnius, relinquere istum, & audire alium. Hoc tamen non admitterem nisi pro breui reconciliatione; & si in longiori confessione hoc idem vellem practicare, non admitterem nisi prius

pe-

petita venia à primo pœnitente, ne sibi deserto alium anteponi videns, male acciperet: habet enim prior quoddam ius saltem decentiæ, præ expeditione priori. Non tamen practicandum est hoc nisi urgente necessitate.

49. *QVÆST. An Curatus, cum habet ante multos confiteri volentes, discernat hunc vel illum aliis anteponendo?*

RESP. Cum sit pater communis, non sit partialis cum aliquo, sed sinat pœnitentes ex se accedere, & accedentes audiat. Si tamen inter expectantes sit infirmus, vel vir alijs longè excellentior, posset illum alijs antepositum aduocare. Bonum esse tamen astantibus prius dicere. Placeat vobis me istum expedire. Sed & in hoc sit parcus, & non anteponat nisi, quem clare constat ægrè expectare non posse.

50. Quoniam verò contingere potest Curatum aliquoties obrui numero pœnitentium, & ita accedere ad confessionale, ut astantes confessionem intelligere valeant, tunc Curatus poterit quando sunt plebei, vel rustici, vocare longius distantes, ut proximiores recedant.

51. *QVÆST. Quid agat Curatus cum atroci minante grauiâ, ni audeat eius confessionem?*

RESP. Si minatur sine culpa Curati, puta quia alias fuit expulsus, & adhuc remanet in impedimento illo, per quod fuit repulsam passus, si impedimentum est tale, quod impediatur absolutio, nullatenus audiat, aut absoluat, quia incapax est Sacramenti, ita tamen se gerat, ne astantes factum cognoscant ne confessionem superiorem reuelet. Si verò ille velit solum audiri, &

de

de absolutione non curet, vt non semel contingit, certè potest audiri, sed ad quid? Si tamen Curatus tunc industrius, vt pro posse hunc lucretur. Si verò minax iste minatur, sed non habet impedimentum ad absolutionem, puta quia Curatus eum expulit ad diligentiorẽ præparationem consulerem audiri, & prudentia de non apto, quòd minax illæ denotant, reddere ad Sacramentum aptum.

52. *Quid ager Curatus si in confessione eueniat ille casus difficilis?*

RESP. Prudentiam docere. Se exoneret, ad peritiorẽ mittendo pœnitentem. Ita Henriq. lib. 3. de pœnit. cap. 26. nu. 5. & alij. Si non valet se exonerare, si pœnitens est paratus facere, quod Curatus, re melius iudicata, aut consultata, decreuerit, vel quod sapiens iudicauerit, ad quem Curatus pœnitentem ablegauerit, absoluat. Silu. conf. 3. q. 10. Henriq. ibi, n. 9. & alij.

53. *QVÆST. Quid ager Curatus, si eueniat illi casus, per quem non potest absoluerẽ, & si non absoluerit, astantes admirentur, vel scandalizentur, videndo quidem ad confessionem accessisse, sed vel non fuisse absolutum, vel non communicare, cum tamen propterea confessorem adiisset? Puta venit ad Ecclesiam puella cum matre, vt confiteatur, & communicet, & si non absoluat non communicabit, & non communicando mater, vel astantes veniant in sinistram opinionem dictæ puellæ.*

RESP. Lopez Instit. p. p. cap. 8. & affirmat posse absolui.

Possit ita practicari. Si casus habet remedium, puta quia pœnitens non est præparatus, ergo
in-

interrogationibus adiuuarem, iuxta dicta supra
num. 21.

Si casus est dubius, facerem vt est dictum
num. superiori. Si verò difficultas casus est, qui
pœnitens est in mortali, vel non vult occasio-
nem peccati abijcere, non absoluerem, qui
omni iure prohibeor, tamen, pro saluando pœ-
nitentis honore, recitarem super eum, qual-
eum absoluens, orationem Dominicam, dato
consilio fingere se à Communione impediri
eo quòd male se haberet (intelligendo in ani-
ma) ne mentiretur; Si autem casus est, quia pec-
cator est publicus, puta excommunicatus, aut
alio titulo publicus, non absoluerem, quia hoc est
addere non tollere scandalum.

54. Si autem sit excommunicatus occultus
prius tentarem omnia vt pro absolutione adire
eum, ad quem talis absolutio spectat: Si hoc nul-
latenus fieri posset, urgente scandalo, seu etiam
admiratione, vt notat Silu. Euch. 2. q. 7. De Graff.
p. p. libr. 1. cap. 2. num. 12. Addit Henriq. libr. 8. ca.
46. nu. 4. (quod an sit pœnitentia vide) etiam si sine
notâ infamiae, quæst. colore posset abstinere,
quod posset communicare; loquuntur enim de
Communione. Igitur si scandalum permaneat,
& quidem videtur hunc non esse absoluendum,
sed si velit communicare, animandus, vt hoc fa-
ciat cum maiori contritione possibili, & quam-
primum adeat pro absolutione ad eum, cui de
iure competit, sic Silu. Euch. 2. quæst. 7. Sot.
disp. 18. qu. 1. ar. 5. in fine probationis terrij argum.
quod est col. 17. xgrè sed concedit, licet dist. 12. q.
1. à 4. casu 4. in fine neget. At di. 12. intelligendus
est

est de excommunicato publico: quia, & ibi loquitur de notorio, quod æquiualeat notorio in excommunicatione, & *dist. 18. loquitur de excommunicatione occulta*: deducitur etiam hoc ex *Nau. c. 25. n. 75. not.*

13. De Graff. *autem p. p. l. 1. c. 12. n. 14. & 15.* negat utrumque excommunicatum posse communicare. Tenendum credo cum Silu. & sequacibus. Sed hætenus dictum est de sola Communionem, restat tamen adhuc dubium, an & hoc liceat in absolutione. Pro quo videtur dicendum quod non possit absolui, quia *Conc. Triden. sess. 14. c. 7. de pœnit.* videtur solum permittere in articulo mortis absolutionem censuræ ab inferiore largiendæ. Præterquam quod benè scandalum tollitur conterendo, & communicando, ut dicti tenent, & scandalum, si quod potest esse, benè tollitur, per recitationem orationis Dominicæ, ut est dictum.

55. *QVAEST. An Curatus sub spe ratihibitionis possit absolvere eum quem de iure absolvere nequit?*

RESP. Primò cum loquimur de ratihibitione intelligendam, quæ est *n. 10.*

Dico secundo peccatorem duplici ex capite non subdi Curato, primo ratione casuum reseruatorum, & secundo ratione excommunicationis. Et quidem ratione casuum reseruatorum, in morte solum potest absolvere, ita decretum à Congr. regul. & Episcoporum, sub *Clem. VIII.* & hoc per totam Italiam. Ratione verò excommunicationis, non potest absolvere Curatus, etiam si sit occulta, sed absoluit Episcopus, & etiam si sit Papalis, quando

pœ-

pœnitēs legitimè impeditur adire Papam. Casus
sæ autem legitimè excusantes recensentur
Siluest. *abso. 4. dub. excomm. 8. num. 8.* Arm
absolut. §. 40.

57. Dubium potest esse, si verè daretur casus
quod habens excommunicationem Papalem
vel casum reservatum, cum reali impedimento
adeundi Papam, aut Episcopum, puta quia non
potest nec ire, nec mittere ad Papam, & si Epi-
scopum adierit rationabiliter sibi damnum time-
met, quia in facto implicatur interesse honoris,
aut alterius iacturæ Episcopi.

58. QVAEST. *An tunc stante tali impedimento
possit Curatus absoluerè?*

RESP. *Nauarr. cap. 25. 27. num. 90. ad 4.* Primo
quòd qui non potest nec ire, nec mittere ad Pa-
pam, debeat ire, vel mittere ad legatū vicinum
si potest, sin ad alium, qui privilegio absoluendi
gaudeat, vt solent esse aliquae religiones, & in
specie Inquisitores. Secundo. Dico, si nullum hor-
rum potest, stante tali impedimento, & non spe-
ratur breuitollendum, posse absolui à Curato.
Tener Angel. casus versus finem, deducitur et-
iam ex *Graff. p. 1. lib. 1. ca. 13. nu. 78. & 85. 59.*

Ratio est, quia in casu proposito cessat ratio
salutis, & vrget damnum pœnitentis, quibus
stantibus cessabit etiam ratio legis, & licet ista
pugnent cum suprascripto decreto, tamen sub de-
bita censura, credo Curatum posse absoluerè,
per epicheiam interpretando hanc decreti re-
strictionem, secundum regulam propositam.
Sed credo casum potius imaginarium, quam
possibilem, cum possit ab Episcopo obtineri
facul-

facultas absoluendi, saluo honore, & re pœnitentis, vt prudens Curatus optimè nolcet. *Subscribit Suarez tom. 4. d. 30. sect. 31. assert. 2.*

60. *QVÆST. An Curatus possit absoluere suos ubique locorum extra suum Episcopatum?*

RESP. Poffe Silu. confessor p. qu. 14. & conf. 2. quæst. 1. not. 4. Armil. confess. §. 34. Tol. inst. lib. 3. ca. 14. num. 15,

61. *Dubium est. An hoc possit Curatus extra suum Episcopatum publicè, puta in Ecclesia in Confessionali?*

RESP. Poffe, sed cum, vt plurimum ubique sint constitutiones Episcopales, ne præter admissos in Episcopatum, confessiones excipiant, absoluat in domo, vt vexationem deuitet.

62. *QVÆST. quot, & qui sint casus reseruati?*

RESP. Casus reseruatos in tria genera distribui. Primi seruantur per statuta Episcoporum; & & pro his videnda statuta. Secundo reseruantur per consuetudinem: & pro his obseruanda consuetudo. Tertij reseruantur à iure communi, & nominantur à Silu. casus quæst. 4. Angel. casus in princip. Nau. cap. 27. num. 256. Armil. casus §. 5. De Graff. p. p. l. p. cap. 13. num. 65. Tolet. inst. libr. 3. cap. 14. num. 5. At placet sententia Suarez tomo 4. disputat. 29. sect. 3. qui probat nullum peccatum de iure reseruari Episcopo. De incendiario ait videndam consuetudinem, & iuxta illam iudicandum, cum non reseruetur à iure. Igitur casus reseruati erunt, qui proponuntur ab Episcopo, & non alij: ratio est, quia consuetudine ita reseruantur. Porrò quando audis casum reseruatum, intellige opus externum: non autem si sit solum

solūm internū. Silu. *casus quæst. 5. De Graff. p. 13. num. 7.* Intelligo etiā tale opus, quod per quantitatem possit facere mortale; quia futurū citra mortale non reseruat. Idem. In dubio an opus sit mortale, vel an casus sit reseruatus iudicandum non reseruatum. Henriq. *de pœnit. lib. 3. c. 26. n. 7.*

63. QVAEST. *Quomodo segeret Curatus cum pœnitente habente casus reseruatos Episcopo?*

RESP. Si veniat peregrinus habens casus reseruatos in suo Episcopatu, sed non reseruatos ubi confitentur, poterit Curatus eum absolue, quia hoc licere omni exposito affirmat Silu. *confess. 1. qu. 3. licet qu. 11. obscurius loquatur. De Graff. 1. part. l. 1. c. 13. n. 46. concordare videtur in substantia. Sot. verò dist. 18. q. 4. ar. 2. de peregrinis affert duas sententias, alteram concedentem alteram negantem, nisi adsit licentia proprii Episcopi peregrinandi. Sed Nauarr. cap. 27. num. 255. concedit posse absolui, si Curatus habet facultatem in casus reseruatos. At cum dixerim supra nominatum dicat, etiā in dubijs non licere absolue, nisi ab habente facultatem in casu reseruato, & in casu dicto si inter Doctores dubium, & nulla causa vrgens, vt est dictum supra n. 45. Videtur dicendum, non posse absolui, nisi per habentem dictam facultatem.*

Si verò veniat habens casum reseruatum in proprio Episcopatu, & etiā reseruatum, ubi eum confitetur, non potest absolui, nisi ab habente casus reseruatos. Sotus *ibi.*

Si veniat habens casū reseruatum ubi confitetur, sed ubi est factū nō reseruatum, nō potest absolui.

nisi ab habente casus reseruatos, quia peregrini debent viuere legibus loci. *Sot. ibi de peregrinis.*

Si veniat habens casum, qui quando est factus non erat reseruatus, sed postea est reseruatus, non absoluitur nisi ab habente dictam facultatem, quia in absolute reseruatorum, respicitur tempus, in quo datur absolutio, & in casu nostro tunc est reseruatus.

Si veniat habens casum, qui quando est factus erat reseruatus, sed tempore absolute reseruatio est sublata, absoluitur ab omni exposito per dictam rationem.

Si veniat habens casum reseruatum, sed cum factum fuit non credebatur mortale, absoluitur ab omni exposito, quia solum mortale potest reseruari, at hoc non est mortale. *Silu. casus q. 5. de Graff. 1. p. l. 1. c. 3. nu. 71. Henriq. de pœnit. l. 3. c. 14. num. 6 & communis.* Veniens verò cum casu, qui cum est factus nesciebatur, esset reseruatus, sed tamen sciebat, vel credebatur mortale, erit reseruatus, per rationem dictam.

64. *QVAEST. Quomodo Curatus absoluat venientem cum casibus Episcopalibus?*

RESP. Vel mittat prius pœnitentem ad eum, qui potest absolvere à reseruatis, & cum redierit absolutus ab eis, Curatus audiat & reseruata, & alia omnia peccata, & absoluat *Silu. confessio p. q. 29. Sotus dist. 18. q. 2. ar. 5. ad 2. argum. Henriq. de pœnit. c. 15. n. 5. Tol. li. 3. c. 8. n. 3.*

* *Et hoc habet Tol. ibi probabilius. Suarez verò tom. 4. disputat. 31. sect. 2. habet pro necessario.*

Vel absoluat ipse prius à quibus potest, nisi adsit excommunicatio reseruata, tunc enim
à nullo

nullo potest absoluere, nisi ipsa prius sublata deinde pro reseruatō mittat ad habentem facultatem absoluendi ab ipsis.

* Suarez vbi suprā hoc improbat, excusatō mēsi adsit vrgens occasio, vel necessitas ita absoluendi. Tene cum Silu.

Practica Curatus audito reseruatō faciat dari facultatem absoluendi à superiore, & omnibus auditis, absoluat etiam ab omnibus. Sot. 1. 1. Vel mittat pœnitentem pro obtinenda facultate absolutionis, & hac habita, omnia audiat, absoluat.

* Quia hæc via tutior secundum omnes, necessaria secundum Suarez ibi; cum tamen ea excuset occasio, vel necessitas vrgens non poterit dici absolutè necessaria.

Quod si pœnitens reuersus dicat factam sibi facultatem, ut absolutionem obtineret, à quo maluit an Curatus credat. & eum absoluat?

RESP. Absoluat tutè, quia pœnitenti in tali re credendum. Et etiam si falsum referat, nullum inconueniens ex parte Curati sequitur, quia illa conditionata, quod licentiam habuerit, super qua absolutio fundatur, eum omni culpa liberat Silu. confessor p. quest. 17. in fin. Si verò factum sit publicum fac vt dicitur num. 31.

An Curatus absoluat à reseruatō stante impotentia adeundi superiorem? dictum est nu. 4. vide capit septimo, nu. 10.

* *An Curatus absoluat ab excom. iuris non reseruatō?*

RESP. tres in hac re esse sententias, prima est Silu. absol. p. n. 5. Nauarr. ca. 27. nu. 39. Sot. dist. 12. quest.

qu. 2. art. 3. concl. 3. Armil. abs. §. 26. & citatorum à Suar. tom. 5. disp. 7. sect. 7. n. 23. & affirmat. Secunda est Caiet. absol. ab excom. & aliorum citatorum à Suarez n. 24. & negat.

Tertia est Suarez ibi, num. 31. qui distinguit, posse, si ita in Episcopatu sit consuetudo scita, & probata; non posse, si non adsit dicta consuetudo. Ratio est, quia consuetudo dat, & tollit iurisdictionem: & ubi non constat de contraria consuetudine, posse absolue ex iure communi per capitulum. Nuper, de sententiis excomm. Hoc idem, quod potest Curatus, potest omnis expositus Sot. Nauarr. & Suar. Adde tamen si ita sit consuetudo eo modo quo dictum est de Curato.

66. QVAEST. An simplex Sacerdos possit absolue ab excommunicatione minori?

RESP. Duas in hac re esse sententias. Nauar. c. 27. n. 25. affirmat. Caiet. verò, absol. ab excomm. & to. 1. opusc. 7. negat & vult absoluentem esse admissum ab ordinario Suar. to. 5. disp. 7. sect. 4. nu. 16. tenet utramque opinionem pro probabili: secundum Caiet. probabiliorem.

67. QVAEST. Quid aget Curatus si dubitat, an audita in confessione sint mortalia nec ne, vel an audita sint peccata?

RESP. Si Sacerdos in fine, non debere determinare nisi de claris. Et de Graff. p. 9. l. 1. c. 32. n. 2. ait absolendum cum conditione, si confessi sint peccata, & addit consilium. Extorquere à pœnitente aliquod peccatum superioris confessionis, & data tali materia eum absolue. Porro ista dicuntur fructuosè, & absolendo etiam cum dicta conditione nullum peccatum.

I

68. QVAEST.

68. QVÆST. Quid agat Curatus, quando pœnitens est contraria opinionis à sua, an debeat eum absoluerè?

RESP. In hac re esse quatuor sententias. tantur ab Azor *inst. p. p. lib. 2. c. 17. q. 10.* variè distinguentes. Tu dic breuiter. Quod debet absoluerè sine alia distinctione, & ad hoc tenetur. Ita Sot. *dist. 18. q. 2. art. 3. ad 5.* Tol. *inst. lib. 3. 20 n. 7.* Alij dicunt non teneri, sed posse absoluerè. Sic Nauarr. *vt infra.* Tenet debere absoluerè cum Sot. quia pœnitenti tali, sic confitentis solutio debetur. Si placet videre auctores opinionem hanc tractantes, vide Angel. *confess. q. 2.* Silu. *confess. 3. q. 10.* Nau. *c. 26 n. 4. & 5.* & citatos ab Azor. *ubi supra.* Porro quando dicitur esse opinionis contrariæ intellige, vt dicitur *25. n. 15.* de opinione eligenda.

69. QVÆST. Quid agat Curatus, quando in suis sunt opiniones diuersæ?

RESP. Posse eligere, quam maluerit, dummodo sit probabilis Vide *cap. 15. num. 15.*

70. QVÆST. Quid agat Curatus, vt sicut in Paschate confiteantur, & communicent?

RESP. Conformabit se consuetudini loci si fuerit sufficiens. Alicubi, dum communicatio datur, communicati scribuntur. Sed an iste modus sufficiat, viderint.

71. Communiter dantur, vt dicitur Bolletta seu scedula sed cum dentur solis communicatis, quomodo reddant rationem villicationis suæ illi, qui confitentur solum; Fui deceptus in pueris aliquoties, cum non darem illis scedulas vt mos erat in loco, sed staretur fidei illorum

& cum

& cum non fuissent confessi, tamen audacter affirmarent. Igitur pueris do schedulas illas distinctæ formæ ab illis quas communicati accipiunt. Et si aliquis alleget perdidisse, volo testes, alioquin denuncio Episcopo in numero non confessorum.

72. QVÆST. Quot testes sufficiant pro probanda confessione, vel communione?

RESP. Vnum sufficere, cum non agatur de præiudicio tertij. Silu. testis quest. 5. Dummodo non sit persona aliàs suspecta.

73. QVÆST. Quomodo agendum cum illis, qui in Paschate non sunt confessi, vel non communicarūt?

RESP. Obserua consuetudinem loci, & constitutiones tui Episcopi si nihil habes, transacta octaua Paschæ sæpè in festis inter missarum solemniam admoneas negligentes, de satisfaciendo suo muneri, deinde post mensem, vel circa Episcopum admonere, & iussa exequere. Si Episcopus in te reijciat prouisionem, fac vt dicitur infra num. 73.

Si degis in loco, vbi statim à Paschate multi discendere soleant vt pastores ouium, & similes, qui vix per octo dies post Pascha remanēt, mone Episcopum, & iussa exequere, maxime si personæ sint suspectæ de hæresi, vel alio titulo.

DE POENITENTIA POST ACTVM Confessionis.

Vide etiam cap. V. numer. 27.

74. QVÆSTIO. An Curatus audito pœnitente teneatur eum absoluerè?

12

RESP.

RESP. Teneri, nisi rationabilis causa differendi, vel negandi absolutionē instet. Omnes. Et hoc fit in magnam iniuriam pœnitentis, cui peccabit mortaliter, præterquam quod est contra Sacramenti integritatem.

75. Si tamen per scrupulum, vel nimium rigorem non absoluerit, non peccabit mortaliter cum per conscientiam, licet erroneam, iudicauerit ita rectè agere posse.

76. Porrò si Curato eueniat casus, etiam reseruatus, sed valde insolitus, & magnus bene ager mittendo ad Episcopum, vt pœnitens tali missione laboret pro absolutione, & labor ille sit illi in partem pœnitentiæ, quando tamen pœnitens hoc acceptet, vel quando sperari profectus, alias libere esset absoluendus.

77. QVÆST. *An Curatus absoluat eum qui nullam omnino velit pœnitentiam?*

RESP. Silu. *confessio p. q. 25.* Caiet. *citatus à Soto vt infra, Arnil. confess. §. 29. Nau. c. 26. n. 20. & alij affirmant. Sot. verò dist. 20. qu. 2. ar. 2. Tolet. inst. l. 3. c. 9. n. 6. negant. Et ex Conc. Trid. sess. 14. c. 8. in fine, vbi habetur, datas clauas Sacerdotibus, ad ligandum, & soluendum, & eadem sess. can. 15. eliciunt Doctores asserentem contrarium esse hæreticum. Ita Nau. *ibi licet pro se glosset, & Henriq. de pœnit. lib. 1. ca. 8. n. 1. Vide etiam Candelab. de satisfactione n. 25. & seq.**

In hac quæst. duo sunt consideranda.

78. Primum est. *An pœnitens teneatur acceptare aliquam pœnitentiam ad minus paruum.* Et certè probabilis videtur teneri, secundum opinionem Soti, & aliorum, & ad eam imponendam.

dam teneri sub mortali etiam confessarium, per rationes à dictis allatas. Præterquam quod idem affirmat Suarez de pœnit. *disp. 38. sect. 3.* addens hanc obligationem esse grauem, cum pertineat ad Sacramenti integritatem, & religionem Deo debitam.

Poterit tamen Curatus accommodare se pœnitenti, minuendo iustam pœnitentiam quantum voluerit. Omnes.

Secundo considerandum, an vnquam Curatus sine pœnitentia possit absolutionem largiri, & tunc dicendum posse.

Primo in morte, vt dicitur infra de pœnitentia infirmorum.

Secundo. Quando scrupulosus, sæpè intra horam redit cum nouis peccatis. Sed & tunc dare asperam expedit, nam vexatio dat intellectum, & liberat à scrupulis.

Tertio. Quando creditur pœnitentem satis fecisse Deo per magnam contritionem. Sed nec tunc inconuenit aliqualem imponere.

Quarto. Quando confessarius probabiliter iudicat pœnitentem non acceptaturum aliquem, ne Sacramentum, quod institutum est ad pœnitentis vtilitatem vertatur illi in laqueum. Henr. *de pœnit. l. 3. c. 20. n. 6.* Tutè enim tunc pœnitens relinquitur in sua conscientia.

Quinta. Posset addi Curatum non peccare, quando obliuiscitur pœnitentiam imponere.

79. *QVÆST. An Curatus peccet, si dimittat ex abrupto eum, quem absolueri non potest, cum astantes sint intellecturi non esse absolutum. Et per consequens sit illi pœnitenti ad aliquam infamiam?*

I 3

RESP.

RESP. Non peccare, quia utitur iure suo, & rationabile est iudicare non absolutum propter aliquod impedimentum cum ad confessionem accedatur sæpè, & pro confessione, & pro capiendo consilio, & pro recipienda consolatione similibus. De Graff. *tamen parte prima, lib. cap. 24. num. 25. Consultit confessarium recitationem dominicam, vel aliud super penitentem, facta cruce qua sic eum dimittat, penitens discedat confusus. Bonum sed non necessarium.*

80. QVÆST. *An Curatus in Paschate det schedulam confessionis ei, quem Sacramentaliter audiuit, sed penitentis ipsius culpa, non fuit solutus. An igitur danda sceda pro scandalotando?*

RESP. *Posse dare si velit, sed non teneri. Henriquez de poenit. libr. 3. cap. 22. numero 2. Hæc resolutio fundatur super hoc. An confessio tali informi satisfiat præcepto Ecclesiæ, vel non. Siluest. confessor. 4. quæst. 2. in fine tenet satisfacere, & secundum hanc opinionem Curatus dare tenetur schedam, velit nolit. Alij dicunt non satisfacere. Sic Sot. distinct. 18. quæst. 3. art. 3. ad 4. argum. Viguer. c. 15. §. 4. versu 14. Navarr. cap. 10. num. 4. Azor. prima parte, inst. lib. 7. cap. 40. quæst. 4. Candelab. de confessio. num. 22. Et secundum hanc non tenetur dare. Et si velis tenere opinionem Siluestri, tamen habes remedium ad cogendum hunc ad confessionem, quod est. Tempore statuto, hostiatim schedas recipere, & non dantes denunciare Episcopo. Et sic iste inter non dantes reperietur, & cogetur. Antequam*

quam tamen hoc remedio utaris, si Episcopus iubeat Curatum excommunicare omnes, qui non sunt confessi, si Curatus sciat per solam confessionem hunc non confessum, non excommunicet, quia reuelaret confessionem.

Porro si iste non confessus habeat inimicitias, an expediat dicto remedio utgere? consule Episcopum, qui iudicabit. Si Episcopus arbitrio tuo relinquat, non cogas, ne malè Sacramentum recipiat, & ne medicina conuertatur in venenum. *Sot. dist. 13. q. 1. art. 6. in probat. 2. conclus.*

81. Et si in Episcopatu sit lata excommunicatio contra non confitentes, vel non communicantes in Paschate, hic, cuius confessio solo Curato nota est, non incurrit excommunicationem. Henriquez ubi supra in glos. C. licet afferat auctores contrariæ sententiæ, sed suam vocat probabiliorem.

82. *QVÆST. An Curatus det opem externam indigenti petenti, quando in confessione talem indigentiam nouit? Verbi gratia, vir cogit uxorem moribundam testari, & ipsum instituere heredem, & non sinit alium à Curato alloqui uxorem, & ipsa opem petit. Vel, ancilla vix potest se liberare à Domino procaci; & similes casus. An tunc Curatus; cuius auxilium postulatur debeat opitulari?*

RESP. Quosdam negare, nisi extra confessionem pœnitens reuelet factum complicitis citantur ab Henriquez de pœnit. lib. 2. capit. 10. nu. 4. Alij citati ab eodem affirmant. In hac re magna est opus prudentia: in casu tamen quo adiuuet, nō moueat se, si alius adsit, qui hoc præstare

possit. Et Henriquez consulit habendam priuilegiatam licentiam in scriptis, & addit interdum etiam expedire eam non habere nisi in confessione, ut si productus fueris Curatus in testem potest negare.

An Curatus, & quando peccet in hoc?

RESP. Duo videntur hic consideranda. Primum Correctio eius, qui malè ager impediendo, & pœnitens iure suo utatur: & secundum. Necessitas indigentiae auxiliij. Igitur Curatus ratione correctionis tenebitur, quando emendatio speratur, quia sub hac regula correctio adstringitur. Ratione verò necessitatis tenebitur, quando aliter non potest adiuuari.

* Vide Suarez de hac re fusè docentem & in substantia ita tenentem tom. 4. disp. 34. sect. 4. per totum.

Quid si iste adiuuetur, sed Curatus notabiliter pariatur?

RESP. Si iste indigens, indiget in re, quæ est peccatum mortale, ut est dictum de ancilla, tenetur Curatus, (si alius iuuans non reperitur) cum periculo propriæ vitæ opem ferre, si tamen speratur bonus effectus, quia alias omnis diligentia frustratoria esset. Ratio horum est, quia anima socij est altioris ordinis vita propria, & cum damno huius tenemur saluare alteram. Si verò is qui indiget, est in indigentia rerum corporalium, ut est dictum de vxore, quæ non permittitur testari, tunc Curatus cum damno corporis, aut bonorum suorum, non tenetur opem ferre; quia tenemur magis amare bona nostra, quam aliorum, REM DEO commendat antequam aggre-

aggrediatur, & consultat sapientes, & facienti quod est in se nunquam deest Deus.

83. QVÆST. *Quid aget Curatus, qui in confessione, vel non iussit, vel non curavit restitutionem?*

RESP. Tres in hac re inuenire sententias. Prima est dicentium, si hoc egit ex malitia, vel aduertendo malè agere, vel quod deberet studere antequam absolutionem conferret, tenere ipsum de proprio restituere, & est communis. Secunda est Lessij *de iust. lib. 2. cap. 13. nu. 77.* Curatum, & Episcopum teneri ad hoc, reliquos confessarios non teneri. Tertia est Rebelli de obligationibus *lib. 2. q. 14. sect. 8. num. 65.* dicentis confessarium solum ad restitutionem teneri quando malè iussit restitutionem fieri puta Petro, cum facienda esset Ioanni, non teneri verò, (licet mortaliter peccat) quando, etiam data opera, non iussit eam. Ratio est, quia confessarius in ordine ad creditorem nulla obligatione tenetur ratione officij suscepti, nec eius procurator existit. Lessius etiam in fine tenet hanc probabilem etiam in Curato, & Episcopo.

84. Errans verò bona fide credens benè agere, secundum omnes, nec peccat, nec tenetur ad restitutionem, sicuti, si oblitus est, ac etiam si restitutionem non iussit, cum tamen crederet pœnitentem spontè facturum. *Nau. cap. 17. n. 22. & omnes.*

85. QVÆST. *Quid aget Curatus, quando errauit in absolutione absolueno, quem non posset?*

RESP. *Nauarr. capit. 26. num. 14.* Si errauit absolueno ab excommunicatione, aut casibus reseruatis, debere, obtenta facultate absolueno,

absoluere eum præsentem, si habere eum poterit, fin, absentem, cum creditur esse in gratia. At de ista absentia dicendum, non valere talem absolutionem per decretum Congr. regularium, & Episcoporum sub Cle. VIII. sæpe citatum.

* Valere verò pro excommunicato affirmat Suarez tom. 4. disp. 32. sect. 6.

Igitur, si speratur pœnitens acquieturus, ob tenta licentia, narra ei errorem, & secundum eius voluntatem absolue, vel dimitte in absolutum. Si nequis scire de profectu rem Deo commenda siue pœnitens sit præsens siue sit absens. Magis autem correctionem erroris procuratum cum resultat in damnum tertij.

86. QVÆST. Quid agat Curatus, si qui vellet eum confessionem uxoris vel alterius reuelare?

RESP. Nullatenus reuelet, etiam si certo esse ei moriendum. Lenibus eum primò deterreat mala voluntate, deinde etiam asperis, si prudenter iudicauerit expedire.

87. QVÆST. Quomodo Curatus agat, si debuerit confessionem reuelare de pœnitentis licentia?

RESP. Angel. confessio ultim. qu. 5. & alij citati à Sot. distinct. 18. qu. 4. artic. 6. dicunt confessarium, etiam cum tali licentia non posse confessionem reuelare. Silu. verò confessio 3. q. 3. Arnil. conf. §. 10. Sot. ibi Nau. c. 8. n. 15. dicunt posse reuelare cum tali licentia.

* Citantur Doctores vtriusque sententiæ, & examinantur à Suarez tom. 4. disp. 34. sect. 4. per totum.

PRAXIS. Curatus faciat sibi dari talem licentiam per scripturam, vel testes, ne accusetur tanquam

quam confessionis reuelator. Vel absoluta confessione, pœnitens roget confessarium, vt talia, & talia dicat, licet iam ea dixerit in confessione, quia tunc Curatus habet se vt merus nuncius.

Si tamen pœnitens extra confessionem loquatur cum Curato de confess. non dicetur Cur. reuelare confessionem. Henriq. *de pœnit. lib. 3. ca. 21. num. 2.*

88. *QVÆST. An unquam Curatus sub dictis regulis teneatur petere licentiam reuelandi confessionem, vt si quis iuxta patibulum erubescat confiteri peccatum causans scandalum?*

RESP. Teneri, & credo sub mortali, cum ablatio scandali sit de re graui in bonum alterius, aut publicum, ordine charitatis. Intellico tamen, quando Curatus audiuit confessionem istius pœnitentis, quia si non audiuit, tenetur qui audiuit.

89. *QVÆST. Quam pœnitentiam dabit Curatus sanis?*

RESP. Omnes affirmare debere dare congruentem, & peccatis correspondentem. Alij dandã conformem canonibus pœnitentialibus. Sed prima sententiã nihil docet. Secunda verò est falsa ita Nau. *citatus à Candelab. de satisfact. nu. 24.* nam veritas est, pœnitentias Sacramentales esse arbitrarias. Ideò Curatus dabit eas secundum regulas prudentiã, præseruatiuas, & punitiuas. Et quidem quoad punitiuas, credo melius esse dare breues, sed asperas, maximè inter idiotas, quia vt experientia docet, graues numquam fiunt. Quæ vero sint hæ, prudēs Curat. vel suo Marte effinget, vel à vicinis discet. Aliquo maximo vitio illaqueato persuadeat, vt interdum voueat se

illam, aut illam pœnitentiam subiturum, si illud peccatum reciderit, numquam autem iuret, vel voueat, se id non admissurum. Na *cap. 26. n. 25. in fin.* Curatus isto remedio utatur cum probabiliter sperat profectum maxime peccatis magnis, in præiudicium tertij, vt beneficijs, & similibus. Optimum remedium est, mittere ad lucrandas indulgentias. Caueat tamen Curatus ne omnibus omnes det, quia ministerium posset irrideri. Recta horum absolutio prudentiæ relicta.

90. * Inter fructuosa suum locum obtinere, quæ voluntariè fuerit assumpta à pœnitente et approbatione confessarij : puta confessarij hortatur pœnitentem consuetudinarium : quod de his maximè sermo ad eligendam sibi extrinsecam confessionem tamē, certam pœnitentiam, quoties reincidenterit, quia ista valide operantur, ad euitandum peccatum.

91. QVÆST. *An publica pœnitentia possit imponi?*

RESP. Nau *ca. 8. num. 10.* negare, eo quod hoc sit confessionem reuelare. Ideo nota pro peccato occulto male dicere ieiunium ei, qui non solet ieiunare, cum ex ieiunio domestici possint intelligere grauitatem peccati.

92. QVÆST. *An confessarius possit grauem pœnitentiam imponere absque obligatione eam implendi sub mortali?*

RESP. quosdam negare. Suarez vero cum *Med. citato 4. disp. 38. sect. 7. concl. 2. n. 5.* affirmat posse. Sed & credo confessarium illum prudenter acturum, qui sub hoc modo pœnitentias imponit.

imponeret, quando dubitaret de illarum adim-
pletione.

93. *QVÆST. An peccet Curatus, qui omissis soli-
tis addi post formam necessariam absolutionis sola
forma substantiali absoluit?*

RESP. Candelabr. de absolut. nu. 48. & 49. Ci-
tra contemptum nec esse veniale. Idem. Sot. di-
stinct. 14. qu. 1. art. 3. antè versum. Tandem quod
est per col. antè finem.

D E

POENITENTIA INFIRMORVM.

QVÆST. 94. *A quibus absoluat Curatus in
articulo mortis?*

RESP. Ab omnibus peccatis, & censuris,
etiam Papalibus. Conc. Trid. sess. 14. cap. 7. de pœ-
nit. vide cap. 5. num. 24. & 26.

Absolutus autem in articulo mortis à casibus
Episcopalibus, non tenetur se præsentare ei, cui
absolutio extra dictum casum competebat. Om-
nes. Absolutus verò ab excommunicatione, te-
netur se præsentare, alioquin reincidit in ex-
communicationem. Omnes.

95. *QVÆST. An absolutus in articulo mortis à
censura possit sepeliri in Sacro?*

RESP. Dic quod sic, vide cap. 13. n. 5.

96. *QVÆST. An Curatus, qui absoluit in arti-
culo mortis, hoc possit etiam non requisito superio-
re ad quem alias absolutio de iure spectabat?*

RESP. Candel. de absol. n. 14. Quosdam tene-
re requirendum prius superiorem. At ipse tenet
posse absolui etiam superiore non requisito,

cum Conc. loco dicto absolute doceat, omnem Sacerdotem in tali articulo absoluere posse. Idem tenet Suar. *to. 4. disp. 30. sect. 3. n. 5.*

97. *QVÆST. Quomodo intelligendum illud, quod absolutus in articulo mortis ab inferiori, debeat se presentare quamprimum superiori.*

RESP. Silu. excomm. 8. nu. 3. an re dubia Intelligendum, quamprimum sublatum fuerit impedimentum. & absolutus sibi prouiderit de necessarijs pro eundo, secundum illos qui dicunt, quod teneatur ire, secundum vero illos, qui docent, quod possit mittere, ut est dictum *ca. 5. nu. 14.* cum prouiderit de necessarijs promittendo.

98. *QVÆST. Quomodo se gereret confessarius, si is post absolutionem dixerit se non potuisse, nec ire, nec mittere?*

RESP. Si verè pœnitens crediderit se non potuisse, credendum est illi. Silu. ubi supra excommunicatio. 7

99. *QVÆST. Quis censeatur in articulo mortis?*

RESP. Primò, & dico videndum esse, c. 5. n. 16. Deinde dico aliquos distinguere inter periculum, & inter articulum mortis. Articulum volunt esse, cum mors est iam in fieri per causam naturalem, aut violentam *Sot. dist. 18. qu. 4. art. 2. de Graff. p. p. lib. 1. cap. 13. n. 6.* Periculum verò esse, cum quis se obijcit periculo mortis, ut ingrediendo prælium, vel mare. At re vera pro absolutione sunt idem *Silu. absolut. 1. nu. 7. & confessor. p. quæst. 6. Nauarr. cap. 27. numer. 271. not. 7. Henric. de pœnitentia libro 3. capit. 11. numero 3.* qui vocat hanc sententiam certam, & in praxi tutam. De *Graff. verò vult de periculo fieri articulum, cum*
mors

mors, quæ in principio non imminebat, postea imminet. *Tene cum Siluest. & reliquis.*

100. Morte proximus, non ita quod iam iam agat animam: sed cum est in tali termino, in quo communiter moritur. Omnes. Sic qui est in morbo, vel est senio confectus, vel habens vulnus lethale. Angel. *mors quæst. 6.* Henriq. *lib. dicto cap. 9 num. 1.* Silu. *mors quæst. 4.* Qui nauigaturus est per loca periculosa. Silu. *& alij ibi.* Febricitans febre graui, & acuta. Habens inimicum potentem, & eum ad mortem quærentem vel si non potentem, tamen quærentem ad mortem habens difficiles partus, quæ prima vice parit. Henriquez ibi numer. 1. Sed omnia ista dicuntur exemplariter, relinquatur enim arbitrio prudentis, quis dicatur esse in articulo mortis. Silu. & Angel. *mors.*

101. *QVÆST. Quomodo Curatus audiat confessionem infirmi?*

RESP. Non cogat eum surgere, sed finat decumbere. Confessionem viri poterit ostio clauso audire, fœminæ vero non audire, nisi ostio aperto, plus minusve, vt prudentia docuerit. Iudico bonum patere omnium oculis. Adiuuet ægrum interrogationibus, quæ vt plurimum in hoc casu sunt de præcepto sub mortali, vt est dictum supra *nu. 23.* Et si se non præparauit, vel quia de hoc non cogitauit, vel quia non potuit, audiendus est, vt dicitur ibi Laborantes febre maligna, aut alio morbo, qui contrahi possit; audiat in tali distantia, quod satisfiat Sacramento, & Curatus prouideat sibi prudenter vtili remedio. Et si æger sit ita languidus, vt non
possit

possit audiri nisi è vicino, & aure ad illius os admota, admoueat, quia cum quantouis proprio periculo ita agere debet, etiamsi esset illi certo moriendum, vt quando audiendus est peste infectus. Vide c. 1. n. 6.

103. Ideo poterit inquirere à medicis, an infirmitas, qua æget laborat, sit contagiosa, vt si valeat prouidere. Bonum remedium est ignem interponere, dicimus nos (di Carboni accessi) vel aliquo odorifero suffitu vel gestare in manibus globulum odoriferum, vel munere se aqua rosacea, aut aceto, aut alia re odorifera in manibus gestata, maximè in sinistra, vt admonuerunt medici periti. Omnia tamen sapienter, ne nimis cautela propria, cauteriet, seu potius confodiat animum miseri languidi. At nec semper, nec plurimum his vtatur remedijs, sed tunc solum cum clarum est, vel valdè probabile necessarium esse. Omnium decentior est, habere in manibus chirotechas odoriferas, quibus & se muniet, & videbitur quasi non agere factum suum. Sed si infirmus validè loquatur, sufficiet eum audire in aliqua distantia, tali tamen, quod non videatur infirmum refugere: & si infirmus vix loquitur, poterit etiam ab eadem distantia audiri, admonito respondere per nutum, & renutum quia hoc sufficiet, & ne infirmus terreatur, Curatus addat ita illum admonere, vt sine fatigatione, & facilius confiteatur. Vide etiam c. 9. n. 20.

104. QVAEST. Quid agat Curatus cū fuerit vocatus ad audiendam confessionem parturientis, vel vulnerati moribundi, qui moritur, & non possit relinqui ab illis qui opitulantur eis, ita vt necessa-

rio confessio sit facienda coram ipsis astantibus?

RESP. Expellat plures, & relinquat pauciores, quos potest, & ex relinquendis eligat prudentiores; Fœminas, si possibile est, omnes expellat, quod credo possibile, nam & mihi contigit casus de parturiente, expulsæ enim sunt omnes, & tamen parturiens, non periclitata est. Si non possent expelli omnes, relinquat pauciores, & prudentiores, & relictæ non sint cognatæ, vel affines, ne maiori verecundia acta infirma faciat confessionem mancam. Potest etiam confessor uti hoc remedio, interrogare pœnitentem ad aures, per nutum, & renutum excipere responsum, & admonere astantes se auertant, dum infirmus respondet. Admoneat tamen semper Curatus astantes teneri ad sigillum de auditis, ut not. *Silu. confessio, 3. q. 4. Nauarr. c. 8. num. 4. & est communis.*

An saltem tunc sufficiat audisse vnum, aut alterum peccatum, vel an confessio debeat fieri integra? Dic faciendam integram, si potest, alias non valeret: quia esse integram est conditio necessaria de iure diuino. Omnes. Porrò in similibus difficultatibus sufficiet mortalia audire, venialia vero omnia vnico contexta confiteri.

105. *QVAEST. Quid agat Curatus cum pœnitente moribundo, qui nolit, praetudio, vel propter odium, aut aliud simile confiteri?*

RESP. Blandè primum omni possibili artificio conetur eum lucrari, si omnia cedant irrita, asperius eum deterreat de vtilitate sua, respectu maiestatis Dei offensi etiam si infirmus esse Imperator, & incussione terroris ob vicinum Infernum.

num. Benè etiam mihi cecit quadam die, cum vocatus fuisset ad excipiendam confessionem cuiusdam infirmi qui paulò post obiit? Cum enim non possem eum inducere, vt rectè confiteretur, interrogavi, scis in quo statu maneat, & respondente, scio me malè habere adiecti. Imo cum iam iam moriaris & pedes posueris in Inferno, per tua peccata, dormis quasi alienum factum agatur. Multa similia à peritis audiui. At prudentia, & ad ista non nisi periclitante omni spe, & alio remedio deficiente, non apponenda manus. Et diligenter perficio, in quo consistat tota ratio fundamenti, ex quo iste nolit confiteri, & ad hoc demoliendum omnes artes adhibe. Verbi gratia, Iuuenes amore vitæ ægrè se voluntati Dei aptant. Tu hunc amorem discute. Alius amore filiorum, vel vxoris tali malo laborat, cum tamen alia de confessione non curaret, tu dissipa istorum fundamentum malum, & omnia faciliter benè cadent. Ideò opus est magna charitate, & prudentia, & Deus non deerit. Et si contigerit istum obdurato animo resistere Spiritui Sancto, saltem Curatus videat an possit eum inducere ad actum contritionis maiorem, qui fieri possit. Nunquam tamen absolueudus cum cautela, in quantum possum, & indiges, si, cum possit, nullum peccatum confiteatur, vel non confiteatur integrè, quia hoc priuilegium conceditur solum non potèti confiteri, vt dicitur infra *num. 68.* Et, si iste animo indurato deueniat ad mortem, numquam Curatus eum deserat, sed omnia artificio conetur illum

illum inducere ad saltem eliciendum dictum actum contritionis, vt vi Sacramenti de attrito fiat contritus, vt dicitur de extrema vnctione.

106. QVÆST. *Quid faciendum, cum recenter vulneratus moritur, & inimicus veniam petit?*

RESP. Vulneratum hunc debere ex animo depellere odium, & Curatus non nisi eo depulso debet eum audire in confessione. Si verò inimicus veniam petit, an vulneratus tenetur veniam dare vulgariter *Dar la pace*, & si noluerit dare, an absolendus?

RESP. Azor. *Instit. 2. lib. 12. ca. 5. quest. 7.* non teneri dare pacem, dummodo ex animo verè deponat odium, & desiderium vindictæ: quia; ait, est difficile, & ferè violentum statim ista præstare. Sed cum eodem cap. dicat dare pacem esse signum speciale amoris, ad quod non tenetur aliquis, nisi in præparatione animi, & cum si non ostendatur tale signum amoris causet scandalum; Tu vide, an qui sciuerit pacem peti, & læsum nolle dare, scandalizetur. At credo tunc Curatum posse hunc absolvere cum nitatur opinioni dicti doctoris, quod sufficere dicitur, vt in capitulo de elect. opinionis. Ideò credo Bonum in tali casu, cum non appareat signum probabile infirmum daturum pacem, melius esse non petere, sed dextro modo parochus curabit non peti, ne alicuius offensionem incurrat, ne si fortè petatur, & ille neget, infirmus cogatur carere necessario remedio pœnitentiæ, quæ sine dubio, ratione scandali, illi neganda videretur, nisi malis excusare scandalum, eo quod liceat sequi opinionem Azorij.

107. QVÆST

107. QVÆST. Quid aget Curatus, cum vocatus ad infirmum, qui habet casum in quo est dubium super restitutione, & interim infirmus moritur, & non datur tempus consulendæ veritatis per librum, vel sapiente?

RESP. In dubio non obliget ad restitutionem Silu. conf. 3. q. 10.

Poterit tamen Curatus obtinere ab hoc pœniente, ut re benè consultata possit hæredibus restitutionem mandare, nomine mortui, nec dicetur confessione reuelare de Graff. p. p. li. 1. ar. 23 n. 1.

108. QVÆST. Quid aget Curatus si sollicitus à mala fœmina?

RESP. Millies potius teneri, quàm vel leuiter Deum offendere, & qui ita instructus accesserit non confundetur, nam Deus non derelinquit sperantes in se sed & prudentiæ debentur suæ partes. Vide quæ dicuntur num, 88. Et si Curatus aliquid simile sibi obuenturum timeret, posset non audire confessionem istius fœminæ, nisi socio in decenti distantia constituto. Credo tamen bonorum consilium, nam & scio religionem valde piam ita praticare, nunquam mulieres tangere, quamuis causa, etiam quantumuis honesta, etiam super vestes, & loca honesta, ut brachia, ut inter loquendum quidam faciunt: Nec admittere ad deosulationem manus grandiusculas, puta supra octauum annum, licet blandiri paruulis sit re eorum parentibus grata, & quæ Curato amore conciliet. Prætereà à toto genere melius est esse cum fœminis asperum, quam placidum, nam & hoc præcidit viam ad malam consuetudinem. Sed & bonum abstinere à non necessaria

cessaria locutione cum fœminis, & necessarium non protrahere ultra sufficientiam.

Pro quo nota. Contingit aliquoties personas religiosas, quæ confitentur singulis octo diebus, & fortè sæpius, dum accedunt ad confessionem immorari tantum, quantum sufficeret pro facienda confessione vnus perdit latronis, & dant multum, quod loquantur astantibus. Tu vide an benè hoc cedat, & tollatur ista admiratio. Postquam personam noueris, non audias nisi mortalia, si habet, vel venialia grauiora, reliqua omnia facias verbo generali eas confiteri, quia ita bene confitetur, & nulla lassatur expectando, & omnis admiratio tollitur, cum ista breuissimè possint præstari. Et si talis pœnitens conqueratur, quasi non planè satisfiat illi tu doce de veritate, & de, non dicam necessario, sed decenti modo se confitendi.

IIO. *QVAEST. Quid aget Curatus vocatus ad infirmum, qui loquelam amisit?*

RESP. Si ostendit signum doloris, seu desiderium confitendi, sed non valet omnino loqui, audiatur confessionem per nutus.

Si hoc non potest, sed tamen ægrè poterit, iam iam enim moritur, aperire oculos, stringere manum, pete an doleat de peccatis, & in signum claudat oculos, vel manum tuam stringat, & altero horum faciente, absolue in quantum potes, & ille indiget. Idem agas, si, cum aduenisti, ostendit signum pœnitentiæ tundendo pectus, vel aliud simile, & postea amisit omnem sensum, quia licèt Sotus *dist. 13. q. 2. articulo 5. col. 4. circap. argum. Nauarr. cap. 26. num. 28. Viet. de confessione conclus.*

conclus. 183. & alij negent tali dandam absolutio-
nem, tamen contra iā sententia, quæ affirmat
est in praxi tuta. Et Suarez *tom. 4. disp. 23. sect. 1.*
numero 5. vocat securam, & exercendam. Certe
nulla iniuria fit Sacramento, cum conditio sus-
pendat irreuerentiam, quæ posset fieri, si aliquis
esset Sacramento. Multò magis concedunt om-
nes posse absolui eum qui dicto aliquo peccato
si deficit, & confessionem perficere non valet.
Graff. parte prima, libro 1. capit. 26. numero. 7.

Practica bona. Interroga tunc de communio-
ribus statui pœnitentis, per nutus, & renutuer-
cipe, confessionem, numerum verò peccatorum
per ostensionem digitorum, si fieri potest: si
non potest, meliori modo quo potest. Et si facta
diligentia possibili videris pœnitentem non
posse explicare omnia requisita, absolue à qui-
bus potes, admonito de reficienda integra con-
fessione cum conualuerit.

III. QVÆST. de isto casu. *Fui semel vocatus ad
excipiendam confessionem infirmi, qui poterat loqui,
qui, sed agrè, & dicto uno peccato per horam inte-
gram, non potui aliud ab eo elicere, ipse me audiente,
& præ stupore, vel aliud non respondente?*

RESP. Si iste verè non potest loqui, nec res-
pondere per nutus, absoluendus cum conditio-
ne. In quantum possum, & indiges. Si verò alteru-
trum potest, & non præstat, non absoluendus
quia non vocatur confessarius, vt diuixerunt
sed vt confessionem excipiat. Bonum ta-
men erit, admonitum de errore inducere ad
confessionem, quod si aliter nolit agere, & tu il-
lum desere. Verum est tamen, quod si tibi con-
cratiu

erarium non constat, tutò potes credere, illum non posse aliud præstare, & hoc credens admoneras de confessione rectè facienda cum conualuerit, & interim absolue cum conditione: cum tamen credis, vel dubitas de morte illius, secus, si contrarium scias, quod vix possibile videtur.

112. *QVÆST. Quid si infirmus vocavit Curatum cum magna deuotione, & dicens se velle confiteri, & cum Curatus aduenit infirmus loquelam amisit, & nullatenus potest confiteri. An possit absolui domesticis infirmi fidem facientibus ab infirmo Curatum vocatum fuisse?*

RESP. Suarez tomo 4. disp. 23. sect. 2. n. 21. Posse Sed opinio ingerit scrupulum, cum Sot. ubi supra, vocet hunc modum confitendi esse per nuncium, & confiteri per nuncium sit damnatum sub excommunicatione à Clemente VIII. per decretum relatum à Candelabro de confessione. Dixi coram. n. 3. At opinio Suarez videtur tuta, maximè abfoluendo, cum conditione, & in quantum possum, cum nec opinio Soti habeat talem rationem nuncij. Inter alia enim deest, quod mittens sit absens, quod non est, vt patet: & cum simus in pœnalibus strictè accipere debemus, quod non potest fieri in casu nostro. Et si opinio Soti tibi visa fuerit rationabilior, adiuuetur infirmus tunc extrema vnctione vide cap. 8. nu. 3.

113. *QVÆST. Quid si pœnitens dicto aliquo peccato, amittat loquelam, & modum perficiendi confessionem, & Curatus cognoscat illum multa debere restituere, vel quia de illis confessus est.*
vel

vel quia est publicus usurarius, aut est in publicis excommunicatione, & non possunt imponi, quae non niunt imponenda, quid agendum? absoluet absque quod aliud imponat, vel an nullatenus absoluet;

RESP. Debere absoluere, cum cautela, in quantum possim, & indiges. Tol *inst. l. 5. c. 36. n. 1.*

Aduertat tamen Curatus, admoneat eum quod cum conualuerit teneatur de perficienda confessione, & tunc imponet imponenda. Quod si postquam conualuerit, nolit ulterius confiteri, parochus non curet, quia satis est suo munere functus.

114. Et si antequam confessus iste absoluetur, tempore expiret, & habeat excommunicationem, & Curatus non possit primò ab excommunicatione absolueri, & deinde à peccatis, quid?

RESP. Sufficere dicat; Absoluo te, intelligendum ab excommunicatione, & peccatis Candel. *absol. n. 47.* Sed si supersit tempus ob maiorem certitudinem addat, Ab omnibus censuris, absoluit. *Suar. to. 5. disp. 10. sect. 2. in fin. n. 7.*

115. QVÆST. Quid de isto casu, Infirmus uocatus Curatum, & dictus multis peccatis, dicit se non posse se ultra loqui, an Curatus tunc debeat eum absolueri?

RESP. Medina videtur affirmare. Sed videtur dicendum, tunc confessionem per nutus perficiendam; si hoc non potest, & sit probabile superuicturum non absoluerem, quia de substantia confessionis est, ut confessio sit integra.

Dubium potest esse, An infirmo dicenti non posse ulterius loqui, nec valere per nutus confiteri, melius sit absolutionem dare cum conditione, quam negare

RESP

RESP. Et in vniuersum melius credo dare, quia conditio suspendit irreuerentiam, si qua possit adesse, nisi Curatus certas rationes habeat infirmitatem non esse periculofam. Quod an fit admittendum in alio à medico valdè peritò, non falli crediderim.

116. QVAEST. *Quomodo audienda confessio eius, qui dicit se peccasse mortaliter, sed non meminisse speciei?*

RESP. Sufficere quod dicat, peccaui mortaliter toties, licèt non recorder qua peccati specie. Nau. c. 10. n. 7. not. 8.

117. * Aduertendum tamen cum Suarez to. 4. disp. 22. sect. 9. dub. 3. quod si veniat pro absolutione, qui habet peccatum, dubium putà quod dubitat, fecerit nec ne, tunc non esse absoluendum, nisi addita materia certa, id est, confessis alijs peccatis certis, quia ista absolutio sub conditione sine certa materia debet vitari quantum fieri potest, si tamen detur, non erit peccatum conditione excufante. Suarez ibi.

Quid aget Curatus, si fuerit vocatus ad audiendam confessionem eius, qui est in statu peccati mortalis, an absoluat promittentem exiturum à peccato, vel antequam absoluat debeat ille exijisse è dicto statu mortifero?

RESP. Et distingo. Aut est in statu peccati mortalis publico, aut occulto. Et in vtroque prius debet exijisse è peccato si potest, quia alias malà sacramenta susciperet. Communis. Dic tamen exemplariter.

Quid est in excommunicatione publica, vide c. 5. n. 24.

K

119. Qui

Qui est in concubinato, non absoluitur nisi prius concubina abijciatur, siue concubinatus sit publicus, siue illum sciat vnicus testis. *Silue concubinatus, quest. 2.* Si verò concubinatus sit occultus, Silue est. ibi ait non esse absoluendum. Nau. etiam idem regulariter faciendum, concedit tamen concurrentibus quatuor causis à se allatis posse absolui. *cap. 3. num. 5.* Ponuntur autem istæ causæ. Et si vrgeat mors, & desit tempus eijciendi concubinam publicam, potest, absolui, si habet propositum eijciendi. *Tol Institut. libro 5. cap. 10. numero 13. concordat etiam cum Nauarr. in hoc ibi. Practica.* In concubinato publico, & occulto eijciat prius concubinam, si potest. An proponat quamprimum eijcere, interim procuret non praticare cum infirmo, si possibile est: Si non est possibile (quod vix credendum, cum non videatur probabile, alios defuturos, qui seruiant) ad nihil aliud obligandus quod tamen non admitterem nisi verè in articulo mortis, & graui morbo. Et si dicti concubinarij moriatur, sunt sepeliendi in Sacro. *vide 120.* Si est meretrix, si sit periculum recidendi, puta quia est in prostibulo, & eam possunt inuisitare, qui voluerint, etiam ij, qui cum ea peccauerunt, si est in articulo mortis, & ita infirma, vt non possit peccare, poterit absolui stante proposito non peccandi de cætero: Si est periculum peccandi, non absoluitur, iuxta dicta superius.

PRACTICA. Ponas eam in tuto in hospitali vel in domo aliqua honesta, & tunc absoluetur: si hoc non potest fieri, non sinas visitari nisi à perso-

personis non suspectis, & absolvas. Et si nec hoc permittitur, quia iam iam spirat, absolvas, quia cum hæc nihil plus præstare possit, non ulterius vrgenda.

Vsurarius publicus non absolvatur, nisi prius restituat, si potest, vel saltem det cautionem, *ut dicit. c. 5. nu. 24.*

Practica. Si instet mors, & vsurarius habet propositum restituendi, sed tunc non potest, Curatus faciat sibi promittere, quod restituet, & faciat sibi dare licentiam reuelandi factum Episcopo, & hoc coram duobus testibus, ne accusetur tanquam fractor sigilli pœnitentiæ. Deinde Episcopi partes erunt cogere cogendum. Si verò vsurarius nihil horum potest præstare, & instet, mors, sed solum ostendit signa contritionis, absolvatur cum conditione, si possum, & indiges. *Tol. inst. li. 5. c. 36 nu. 8.* Et tunc potest sepeliri in Sacro.

121. Vsurarius verò occultus non absolvendus, nisi prius restituat.

Practica. Induc ad restitutionem si, non potest, cōfiteatur debitum coram tabellione, & testibus, & det cautionem, & tunc absolue. *Silu. usura 9, qu. num. 5.*

122. Si verò nihil horū potest, & mors vrgeat, absolvatur, ut est dictum de vsurario, publico.

123. Quando verò vsurarius siue publicus, siue occultus alias restituere promisit, & non præstitit promissum, & tunc habet causam rationabilem, vel non restituendi: vel non restituendi statim, absolvendus est cum proposito hoc præstandi cum poterit, *Nauar. cap. 17. num. 59 not. 4.*

Si verò peccator in occasione peccati mortalis, non absoluitur; nisi prius occasionem relinquat. Communis. *Navar. tamen capit. 3. numero.* Concedit etiam posse absolui occasione non præcisa in quatuor casibus.

Primus est. Quando pœnitens verè est contritus. Secundus, Quando habet verum propositum non redeundi ad peccatum. Tertius. Quando habet propositum semper cauendi. Quartus. Quando adest aliqua causa rationabilis non abstinenti ab ea occasione, vt habet, qui peccat cum cognata quæ manet in eadem domo, & non potest ab ea separari. Et similes causæ.

124. *QVÆST. An qui semel promissit restituere vel relinquere occasionem, & postea non stat promissis, sit denuo absoluendus?*

RESP. Concurrentibus dictis quatuor conditionibus, semper, etiam si millies, posse absolui. *Navar. c. & num. dictor.*

24. *QVÆST. An Curatus omnium infirmorum confessiones domi excipiat?*

RESP. Si verè infirmus non possit adire Ecclesiam, domi excipiendus si potest, quia idem infirmus discedit à domo longius, quam sit Ecclesia, librum esse audire, & non audire. Contigit mihi aliquoties vocatum fuisse ab eo, qui tota die vagabatur, credo vt citius expediretur, & ne cogere retur diutius in Ecclesia expectare. Expedi aliquoties non audire, vt discant Sacramenta honorare, maximè rudiores, & magni peccatores, sed & est bonum hos vltimos, & credo melius, quando cunque veniunt, amplecti.

126. *QVÆST. In quo habitu Curatus confessiones infirmorum domi excipiat?*

RESP.

RESP. Conformet se consuetudini loci scitæ & probatæ, & si sit corruptela, saltem habeat talaris, vel detentiores, quas poterit.

127. QVÆST. Quomodo Curatus curabit ne sui infirmi inconfessi moriantur?

RESP. Moneat Episcopum, & iussâ exequatur. Vigilet semper vt medici, iuxta canones, & Bullam Pij V. infirmus confessionem præcipiant, & si defecerint, Episcopum moneat. Vt autem ab illorum imaginatione euellat, si residet, conceptum illum, quo sibi parum conuenire, & multum infirmis nocere asserunt, si de confessione admoneant, hortetureos, vt tamquam quid certum statuunt, omnes in tertia visitatione, de confessione admonere, & sic fungentur officio suo, & ab infirmis omnis suspicio euelletur, cum viderint tanquã rem ordinariam cum ipsis agi.

128. QVÆST. Qualem, & quantam pœnitentiam det Curatus moribundo?

RESP. Paruam, quam possit perficere, si iam moritur. Imò etiam nullam, quando vider defuturum tempus ad eam perficiendam. *Narr. cap. 26. num. 21. vide sup. numer. 55.*

Expedit globulo benedicto, qui largitur indulgentia inuocanti nomen IESV accommodatum infirmo, cum ad talem indulgentiam lucranda, quæ sæpè est plenaria, animare, & instruere. Potest etiã monere infirmũ, vt peratã domesticis q̃ pro illo talia, vel talia agant, & per ipsos faciat adimplere pœnitentiam: Sed moneat, ne dicant esse pœnitentiam. Poreft etiam, si infirmus sit diues, pœnitentiam in eleemosynam commutare. Potest etiam nullam omnino dare, *vt est dictum nu. 59.*

Si verò infirmus creditur superstes futurus det pœnitentiam, secundum regulas generaliter doctorum.

129. Sed nunquid, si Curatus in tali casu dat pœnitentiam congruentem, & ipse postea eam impleret pro infirmo malè ageret? Tu esto arbiter.

130. *QVAEST. An Curatus possit recipere pœnitentiam pro Missis dicendis, & elemosyna facienda pro pœnitentia imposita?*

RESP. Non omnia quæ licet expedire debent licet enim recipere, si hoc sit citra scandalum, & si pecunia spontè à pœnitente offeratur. At in tibi cura de bono nomine, & melius ageres remittere ad alium, etiam si tu alteri largiendæ affumeres. Concordat de Graff. p. 3 l. 1. c. 31. n. 1.

131. *QVAEST. An pœnitentia imposita à primo confessario possit mutari à secundo, stantis in causa?*

RESP. In tota hac quæstione sermonem esse de pœnitentia punitiva, quia præservatiua dummodo rationabilis, & possibilis nunquam mutatur. Igitur in hac re quatuor reperio sententias. Prima est Nau. c. 26. nu. 22. & citatorum ibi Tol. inst. lib. 3. c. 11. n. 11. posse non reiterata confessione eorundem peccatorum. Sed Suarez infra nu. 3. vult hunc modum esse impossibilem & illicitum.

Secunda est Silu. Conf. p. q. 27. & citandorum Candelab. de satisfactione n. 36. & sequentibus Sot. d. 20. q. 2. ar. 3. qui vult superiorem posse mutare pœnitentiam datam ab inferiori: sed non æqualem datam ab æquali; & hoc vult faciendum

dum iterata confessione eorundem peccatorum.

Tertius est Henriquez de pœnit. lib. 2. ca. 22. nu. 1. qui concedit commutationem prædictam absque reiteratione confessionis eorundem peccatorum; ut; Nauar. & Tol. Sed ramen in confessione aliorum peccatorum, & n. 4. addit virum pi-um, & doctum de confessarij consilio posse tibi mutare.

Quarta est Suarez to. 4. disp. 38. sect. 10. qui concordat Soto: sed addit hoc agendum in pœnitentia data tam ab æquali, quam ab inferiore, & superiore, super peccata non reseruata, & etiam commutationem pœnitentiæ peccatorum reseruatorum: dummodo superior non reseruauerit sibi talem commutationem: & dummodo necessitas vel vtilitas ita expostulent: puta quia recursus ad superiorem difficilis; & vrget mortalis necessitas, quæ quanta debeat esse, vt excuset, relictum prudenti. Talem Suarez ibi existimat eam, per quam Episcopus vel superior potest in ordinarijs præceptis Ecclesiæ dispensare.

132. *Practica Si eueniat pœnitentia commutanda, quæ sit data clauæ errante, vel quæ fuit iusta, cum data fuit: sed postea pœnitens factus est impotens ad eam implendam; vel superuenit causa eum excusans implere, Curatus declaret talem pœnitentiam non obligare, ex Suarez ibi. Et vt pœnitens consolatus recedat, aliqua vel ex impositis, vel alia proponat exequenda, quæ tamen non obligabunt, nisi ad modum consilij: id est citra mortale: cum alias pœnitentia secundum communem ex suo genere obliget ad mortale licet Caiet. Satis. neget. Si autem*

veniat habens pœn. quam potest implere, sed cum difficultate, si difficultas est superabilis non mutet, si est dubium de superabilitate, commutet dispensanda in eo, quod deest illi de iustitia; *iuxta dicta capit. 12. numero 25. & hoc iuxta opinionem Tol. & Nauarr.* & inter causas excusantes erit periculum malè implendi primam pœnitentiam, fragilitas pœnitentis; occupatio primi confessarij, absentia, censura, vel similia. Henriq. vbi supra.

133. QVÆST. *Quomodo commutanda pœnitentia cum per iustam causam commutatur?*

RESP. Possè commutare iuxta aliquam ex his prædictis quatuor sententijs; è quibus quartam credo rationabiliorem, & tuoc potest augeri, minui, vel etiam ad libitum tolli; si pœnitentia dispositio ita exigat, vel lucratus fuerit indulgentiam. Suarez ibi adde, vel lucranda sit indulgentia.

134. QVÆST. *Intra quantum tempus à confessione pœnitentia mutanda absque confessionis reiteratione?*

RESP. Sot. *dist. 20. quæst. 2. art. 3.* velle intra tres dies recurrente pœnitente: alij docent intra octo dies *Cand. de satisf. numero 36. extendit ad plures.* Suarez ibi, *num. 4.* ait, si intra tempus adeo breue fiet vt mortaliter possit existimari idem iudicium præsens: præsertim si confessarius causam memoriæ retinet, & subest causa rationalis prædictæ commutationis. Duo possumus in hac re considerare. Primum est conueniens impositio pœnitentiæ, & ad hoc requiritur memoria peccatorum auditorum. Secundum

cundum est absolutio pœnitentiæ, seu perficere Sacramentum sua absolute; ita ut quoad hoc dicatur perfectum, cum accesserit absolutio, & ad hoc non requiritur certum tempus. Nam in confessione generali quæ potest durare per multos dies, ritè datur absolutio in ultimo, & omnes conveniunt. Ideo ad quæstionem dicitur, durante memoria peccatorum auditorum, semper posse commutari pœnitentiam.

A. VICTORELLI

AD CAPUT VII. NOTAE.

Viliber intellige de eo peccatore, in quem habeas iurisdictionem ordinariam, vel delegatam. Nonnulli Parochi præter ordinariam facultatem, in sibi subditos obtinet, petendo ab Episcopo, delegatam, ad omnes homines illius diœcesis audiendos.

Summus Pontifex, Episcopus (hic etiam pro foro exteriori, ille in tota Ecclesia, hic in sua diœcesi) Parochus ordinariam habent pro Sacramento pœnitentiæ, iurisdictionem. Pontifex eminentiorem immediate à Christo Episcopalem iurisdictionem habere iure diuino, quidam, iure humano. S. Tho. 2. 2. q. 39. ar. 3. Caiet. to. 1. opusc. to. 2. c. 2. Io. Med. q. 39 de conf. Turrecr. li. 2. ca. 14. Summa de Ecclesia affirmant; & Suarez to. 4. d. 25 sect. 1. ubi docet, cum Episcopali munere ordinariam, in foro pœnitentiæ, iurisdictionem coniunctam esse, omnesque Episcopos pastorale munus, per Summum Pontificem, vel ab illo dependentem habere. Vbi non immediate à Christo (ut

sto (vt Summus Pontifex) sed ab eo per eundem
Summum Pontificem; & hoc sensu humano iurisdictionem habent: quamuis diuino iure institutum sit à Christo: vt Petrus, & successores eius in Ecclesiam Episcopis in partem sollicitudinis adhibitis, gubernent.

Parochus in hoc eodem foro, ordinarius est sibi creditarum animarum index sed non habet immediate (quicquid dicat Sor.) iurisdictionem & vocatur proprius sacerdos, *cap. omnis vtriusque de pœn. & remis.* Hæc iurisdictione non locis, sed personis clauditur; quare Episcopus, & Parochus suos subditos vbicumque absoluerè possunt. Pontificis Summi iurisdictioni totus orbis subiectus est; pro vtroque foro.

Regula est, ex ca. inter cetera, de off. ord. & cap. omnis cir. ordinario iurisdictionem suam delegare posse: sed Parochus est ordinarius: ergo iurisdictionem suam delegare potest; sacerdoti tamen ad audiendas confess. exposito V. Tol. lib. 3. *cap. 13. 6.* Rati habitione de præsentibus delegari iurisdictionem, putat Sor. 4. *dist. 18. quæst. 5. art. 3. Nau. cap. 9. n. 6. & alij;* at plures alij negant; quos refert, sequiturque Suarez *d. 26. sect. 1. num. 13.*

Quoad consuetudinem, Suarez *sect. 2. l. cap. num. 2. ait neminem* (art. mortis excepto) iurisdictione propria delegata instructum esse, et consuetudine cū de nulla huiusmodi consuetudine cōstet, *& d. 27. sect. 3.* consuetudinem, ait non dare facultatem eligendi confessorem; sed fieri posse, vt sit signum facultatis, per tacitum consensum concessa.

9. Tertius si offendit. Suarez *dist. 25. sect. 1. num. 18.* certum putat, ratione delicti; in hoc iudicio iurisdictionem non acquiri. 13. In

13. In morte esse clarum.] Posse illum sacramentaliter, in articulo mortis, absolui, qui nequit crimen aliquod, in specie, fateri, sed signa tantum contritionis ostendit, negant Abul. *quæst.* 43, in *cap.* 16. *Matth.* *Sot.* 4. d. 18. *quæst.* 2. *articul.* 5. *Nauarr.* *cap.* 37. numero 298. *Lopez* 1. *Instruct.* *capit.* 18. *Cano.* *Relect.* de *pœnit.* Affirmant, & verius, *Angel Confessio* 4. n. 3. *Silu,* *eod.* 1. nu. 16. *Ant* 3. *part.* *cap.* de *infirmis tit.* 2. *Ioan.* *Med.* *quæst.* 39 de *confess.* *Tolet.* li. 3. *ca.* 8. *Corduba* *quæst.* 29. de *Indulg.* lib. 5. *Bellarin.* li. 2. *capit* 7. de *pœnit.* *Greg.* de *Val.* *tit.* 4. d. 7. *quæst.* 11. *par.* 1. *Sua-* *rez* *titulo* 3. p. 69. *sect.* 2. *titulo* 4. d. 23. *sect.* 1. (ubi hanc sententiam probabiliorem, in praxi tutam, & usurpandam, dicit) *Ruardus Tapp.* *art.* 3. *contra* *Lutherum.* *Henriquez* *libro* 3. *cap.* 10. de *pœnit.* *Sanchez* li. 2. d. 36. de *matr.* *Rodriquez* *part.* 1. *cap.* 59. *Cand.* de *absolut.* numero 71. *Sa. v.* *absolutio* nu. 10. *Sacerdotale Rom.* c. 29. *Fundamentum* habet hæc sententia, in quibusdam sacrorum Canonum locis lege *cap.* *Qui* *recedunt,* ex *Conc.* *Aurisi.* *libr.* 15. *qui* *ex* *pœnit.* ex *Concil.* *Cartag.* *cap.* *His,* *qui* *in* *tempore,* ex *Leone* 26. *quæst.* 6. *cap.* *Ægrotantes,* ex *conc.* *Cartag.* de *consecra.* d. 4. & *fulcitur* *ratio-* *nibus* à *Suarez* *allatis* *tit.* 4. l. c. *Si* *te* *vrgeat* *scrupu-* *lus,* *absolue,* *sub* *cõditione.* *Idẽ* *de* *amente* *dicen-* *dum,* *qui* *ante* *amentiam* *signa* *doloris* *edidit,* *Sa.* *l. c.* *vide* *ca.* *Qui* *recedunt* *cap.* *eis,* *qui* 26. *quæstio.* 6. *Sanum,* *qui,* *ob* *linguæ* *ignorantiam,* *non* *om-* *nia* *detexerit,* *posse* *absolutionis* *beneficio* *affi-* *ei,* *non* *est* *improbabile,* *Sa. v.* *Absolutio* n. 9. *Nau-* *cons.* 9. de *pœn.* & *remis.*

19. Consuetudinem non dare iurisdictionem,
K 6 testatur

testatur Suarez tom. 4. dist. 27. sect. 3. sed esse argumentum concessæ per tacitum consensum facultatis; de qua re supra.

24. Qui nihil vult confiteri, nisi interrogetur non est capax absolutionis. V. Sa. v. *confessio n. 11.*
 Confessarius ne sit nimis in interrogationibus; ne forte doceat pœnitentem, quæ nescit aut se, vel illum in alicuius lethalis culpæ periculum conciliat. S. Thomas 4. dist. 16. q. 3. quæ sequuntur Sot. d. 28. q. 1. a. 4. Suarez to. 4. d. 32. sect. 3. & alij.

Si Confessor sciat, pœnitentem diligentem quidem fuisse, sed tamen omisisse mortale peccatum, tenetur eum interrogare, ob integritatem iudicij: M. 4. dist. 19. D. Tho. & alij, Suarez etiam l. c.

Quando interrogas pœnitentem rudem ac parum suæ salutis cupidum de mortali crimine seu de mortali circumstantia considera, an respondeat, se accusans, & dolens; an vero, tantum narrans; si hoc modo, da operam, ut gravitatem criminis, aut circumstantiæ cum dolore agnoscat; & rite omnia explicet, cum proposito non peccandi de cætero. Hoc in p̄faxis apprimè obsequandum: multi enim interrogati, explicant gravia crimina, & lethales circumstantias sed infructuose, immò sacrilegium patrantes; quia sine vlla attritione hoc faciunt, 25. V. Sa. v. *confessio n. 40.*

29. Tutiores eligant pœnitentes viam.

30. Absolutum à reservatis ab eo, qui poterat animo incapaci absolutionis, quicumque facer-
 dos expositus absolvere potest: iam enim
 scelera

scelera amplius referuata non sunt: Sà. v. casus, n. 7. Silu. conf. 1. num. 21. Caiet. v. casus, tom. eodem nu. 4. S. Ant. 3. p. tit. 14. cap. 19. §. 7. Comitol. li. 1. q. 30. resp. mor.

31. Qui non explicat, aut qui negat crimen, quod tu ex alterius confessione ab eo admissum cognouisti, absoluendus est; altero tamen consentiente, caute & prudenter mendacij abs te argui possit, v. Sà. v. absolutio nu. 14. Nau. c. 8. n. 17. Siluest. confess. 3. n. 10.

32. Ignorantia, quæ à peccato excusauit, cum quis inualidè est confessus, à repetenda eorum criminum confessione excusabit. v. Suarez tit. 4. dist. 20. sect. 4. n. 21.

33. De pueris lege Suarez tom. 3. dist. 70. sect. 1. tit. 4. dist. 70. sect. 1. tit. 4. dist. 36. sect. 2. & quæ à me notata ad cap. 11. lib. 6. Instruct. Sacra. Card. Toleti.

Qui, cum esset puer, nesciebat, aliquid esset lethale scelus: cum cognoscit; illud explicare, fat est. Nau. c. 9. n. 15. Sà. v. Confessio 33. sed est explicandum omnino.

34. Præceptum de confitendo semel in anno non obligat, pro determinata anni parte. Suarez tom. 4. dist. 36. sect. 3.

35. Excommunicatus occultus &c. Excommunicatum, ad scandalum vitandum, posse Eucharistiam sumere, negauit Sot. 4. d. 12. qu. 1. art. 4. affirmant Corduba, casu 142. Silu. Euchar. 2. Angles de Euch. Viualdus de eadem numer. 125. Nau. cap. 27. num. 239. Lopez part. 2. ca. 93. Azor. lib. 10. cap. 31. part. 1. qu. 6. Sà. v. Euchar. 2. num. 2. Angles de Euchar. Viualdus de eadem num. 125.

Nau. c. 27. n. 239. Lopez p. 2. c. 93. Azor. l. 10. c. 31. p. 1. q. 6. Sa. v. Euchar. n. 13. Vide etiam Comitolum l. 1. q. 43. Resp. mor. Suar. tom. 2. d. 66. sect.

Admiratio quædam populi non est causa sufficiens ut quis, post lethalem culpam, animo confessione non expiato Eucharistiam suscipiat Suar. l. c.

44. Ratione excommunicationis Parochus potest absolvere (in foro conscientie) ab excommunicatione à iure nemini reservata Silu. absol. 1. 4. S. Tho. S. Bona. 4. d. 14. Nau. c. 27. n. 30. citatq; Host. & Innoc. Tol. lib. 1. cap. 17. & sic ab homine generalis Sa. v. Absolutio ab excom. n. 15. Nisi Episcopus loci reseruet sibi absolutionem à maiori excommunicatione.

Absoluat Episcopus, &c. Episcopus à quibuscumque occultis casibus, summo etiam Pontifici reservatis, quoscumque sibi subditos, in sua diœcesi per se, aut per Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientie absolvere potest Conc. Trid. sess. 24. Licet, de ref. derogat huic facultati clausula Bullæ in Cœn. dom. quoad eas excommunicationes quæ in ea expressæ sunt. 48. Omni exposito.) Tol. li 3. ca. 17. Graff. l. 1. ca. 13. n. 46. Soti sententiam tutiorem putat Com. l. 1. q. 28. resp. mor.

De modo absoluendi à reservatis diligenter, & scite Suar. to. 4. d. 31. Comitolum. l. quæst. 29. breuiter & scite Sa. v. Absolutio, num. 24. non male Rodriq. p. 1. c. 55.

De casibus reservatis, Lælius Zecchus. Io. Chapeauile, & Graff scripserunt. Ego quoq; multa huc spectantia collegi, quæ in vnum, illudque exiguum

exiguum, volumen coniecta Deo duce, cū breuī casuum varijs Episcopis reseruatorum explicatione fortasse edentur! opus ante 6. annos inceptum. Mortuo, vel amoto Episc. quilibet Confessor à casibus, quos ille sibi reseruauerat, absoluerē potest: *Barr. Met. l. 1. c. 10. inst. S. a. v. Absolutio n. 20. Graff l. 1. c. 4. regul. 11.* Præticę quinque casuum: nisi reseruati fuissent per modum perpetuæ constitutionis.

52. De diuersitate opinionis confessarij ab opinione pœnitentis. *Nauarr. ca. 26. num. 4. Ioan. Med. quæst. 19. de confess. Comitulus lib. 5. qu. 16. Resp. mor. Suarez to. 4. dist. 32. sect. 5. Conrad. qu. 100. de contract.*

Pœnitentem ritè dispositum sententiam præticę probabilem sequentem, (etiam si illa in tertij detrimentum cedat) quilibet confessarius qui illius confessionem excepit, tenetur, si aliud non obstat, absoluerē: est enim bene dispositus, & contra conscientiam non agit. *Suarez lib. cap.* Quicquid alij senserint, excipientes, quando confessor non proprius, sed delegatus est, & suam sententiam probabiliorem putat.

Si pœnitens dubia nitatur ratione, Confessarius autem ratione, aut textu claro non potest hic illum in sua sententia, quæ probabilis non est, perseuerantem absoluerē. Potest tamen iubere pœnitenti confessarius, vt contrariam, sed probabilem sententiam amplectatur. *Ira Ioan. Med. q. 19. de confess.*

58. Pœnitens rationabilem pœnitentiam à confessario impositam recusare non potest

Con-

Confessarij (*iussu* Conc. Trid. *sess. 14. c. 8.*) salu-
tates pœnitentias imponere debent: ergo & pœ-
nitentes suscipere. *Vide eiusdem sessionis: vbi pœ-*
nitentis actus, contritio, confessio, & satisfactio
quatenus in pœnitente, ad sacramenti integri-
tatem, ad plenamque & perfectam peccatorum
remissionem, ex Christi institutione, requiruntur,
pœnitentiæ partes appellantur. *Vide Greg.*
de Val. to. 4. d. 7. qu. 14. part. 4. Comitolum lib. 1.
qu. 25. Resp. mor. & alios citatos à me Aphorismos
Sà. v. satisfactio n. 4. & à Suarez to. 4. d. 38. sess. 7.
docente, posse pœnitentem obligari à Confes-
sario ad acceptandam, implendamq; satisfactio-
nem; quam sententiam (puram de fide à Victo-
ria) sine temeritate improbari non posse, ai-
cum à Tr. Syn. aperte quasi definita sit: addit et-
iam hanc obligationem ex genere suo grauem
obligare sub mortali.

Non potest Confessarius, vt plurimum, pœ-
nitentem obligare; vt satisfactionem, ante abso-
lutionem, peragrat: nisi rationabiliter putet, sa-
tisfactionem ab eo omittendam, si absolutio-
nem præmittat. Potest etiam, ac interdum debet
absolutionem differre, donec pœnitens satisfac-
tionem in alia confessione iniunctam perficiat:
& si pœnitenti vtile remedium putet, satisfactio-
nem absolutioni antepone, id præcipere po-
test, & pœnitens parere tenetur: sed si alia, æque
utilia remedia habeat, & hoc pœnitenti non pla-
ceat, aliud aliaue vsurpet: eiusque de fiderio sa-
tisfaciat. *Vide quæ Xauerius apud Turfellinum*
lib. 6. cap. 17.

68. Cum munus Confessarij sit pœnitentium
animis

animis mederi, eorumque saluti consulere, ius habet, ad ea, pro animorum curatione præscribenda remedia, quæ eorum vulneribus medicinam afferre, eosque à lapsu in scelera præseruare possunt. Pœnitentes remedia præscripta à Confessarijs accipere; & ad vsum reuocare debent. Quod si plura remedia præ manibus Confessarius habeat, eaque eadem instructa vi, & vnum, aut alterum pœnitenti displicet: aliud, aut alia proponat: vt is eligat, quod malit: sic hominis imbecillitati, & saluti consulat. Ex Suar. *similia hauries to. 4. disp. 38. sect. n. 7.*

De arbitraria satisfactione Sacramentali Valerius Reginaldus *cap. 18. de prudentia Confessarij.*

Si dubites, an absolueris pœnitentem, absolute, sub intellecta conditione, si non absolui. Vide *Sà Absolutio, num. 11.*

71. De articulo mortis nonnulla diximus *ad cap. 5. num. 18.* [Absolutus verò, &c. ab excommunicatione Canonis, vel hominis in mortis articulo, si transacto periculo, & impedimento, ei à quo absoluendus erat, extra articulum, se præsentare contemnat, mandatum eius super ijs, pro quibus fuerat excommunicatus, recepturus, & satisfactorius, in eandem excommunicationem recidit: sic Bonifacius VIII. *cap. eos qui de sentent. excommun. in 6.*

Si hic, qui beneficium absolutionis, imminente morte, accepit, illi pareat à quo alias absoluendus erat, in eandem excommunicationem non relabitur; si non se præsentet; quia cessat ratio legis: neque enim se præsentem exhibere debet.

ber, vt absoluat; sed vt pareat, & satisfaciatur. Nau. cap. numer. 26. probatus Sà v. absolutio ab excommunicatione numer. 6. at Suar. tom. 4. diff. 30. sect. 3. numer. 6. Nauarri sententiam non probat; quia cessante fine præcepti præceptum non cessat. Adhærentem Nauarro non damorem.

72. V. Tol. l. 1. c. 15. vel 16. Suar. li. ca. tueretur sententiam, quæ placet Viual.

73. Si adsit superior, vel adesse facile queat, quo excommunicatio tolli potest sacerdotem in art. mortis absoluere non posse, cenlet Tol. lib. 1. cap. 16. non improbabiler, citatq; Innoc. contraria sententia non displicet. Simplicem sacerdotem, à moriente rogatum, posse illum absoluere, affirmat Sà v. Absolutio, nu. 3. & Comit. l. 1. q. 22. Resp. mor. licet adsit Parochus, vel alius Sacerdos approbatus.

Verum Suarez tom. 4. D. 26. sect. 4. simplicem Sacerdotem, ait, non posse, in articulo mortis absoluere, si adsit Sacerdos approbatus, ad confessiones audiendas, etiam alterius diocesis; quia, approbato Sacerdote præsentem, necessitatis articulus deficit, affert simile ex ijs verbis, cap. presbyter, 26. q. 6.) [Nisi absente Episcopo extrema necessitas cogat.] Sed si moriens Papalis excommunicationis laqueo irretitus sit; & adsint proprius Parochus, & alter Sacerdos, qui priuilegio Pontificis eam excommunicationem tollere possit; poterit Parochus absoluere morientem, quia ex Concilio Tridentino nulla est in articulo mortis reseruatio, sic Suar. sect. 3. n. 5. lib. 6. & bene.

74. Quam

74. Quam citò commodè poterunt, ait Bonifac. VIII. c. eos, qui de sent. excom. lib. 6.

78. [Vnum, aut alterum, &c.] Si ægrotus dixit, quæ potuit, absolvendus est; ne fortè sine confessione migret è vita. Sà. v. Absolutio, nu. 9. Viét. n. 194. Rodriquez p. 1. c. 59. nu. 6.

Si non absoluta confessione, deliquium animi ægrotum cum periculo vitæ corrumptat, absolue: si eum deliquium deserat, audi cætera crimina, quæ is potest exprimere, eumque iterum absolue: hoc enim nouum Sacramentum, est, assentitur Suarez to. 4. D. 23. sect. 2.

84. Lubricum negotium non necessaria & longiora colloquia habere cum fœminis: in his ingens periculum, exiguum, aut nullum lucrum. Ne fidas facilè muliebri ingenio, apud viros potius, quam apud mulieres tempus & operam impende: tutius ages, & maiora lucra captabis. His consentit sanctus ille vir Franciscus Xauerius, qui Euangelij lumen ad Indos detulit. Legat obsecro, mulierum confessorius egregium librum Didaci Perez; cui inscriptio. Monita spiritualia: & quæ Xauerius apud Turfell. lib. 6. cap. 17.

Doctus Theologiæ professor, magni æstimatus, mulierculæ, cuius patrem spiritualemente agebat, familiaritate deceptus, credidit eam, vt eadem iactabat, ingentia mysteria ab Angelo edoceri; se illi discipulum exhibuit praua mentis cecitate, in multas hæreses incidit: credidit se Regem, Pontificem esse, Angelis, & Apostolis sanctiorem dixit, se oblatam sibi vnionem hypostaticam recusasse, & se, quoad efficaciam,

vt aiebat, orbis redemptorem. Nullis disputa-
tionibus rectè docentium Theologorum ad
mentem, & fidem reuocari potuit, quare Iudi-
cis sententia, corpus eius abiit in cineres. *Hac
multis narrat P. Ioseph Acoſta lib. 2. cap. 11. de
Nouiſſimis temporibus, & recenſet Martinus
Delrio lib. 4. cap. 2. Q. ſect. 3. Magicar. Diſquiſiti-
o 82. Contraria ſententia, &c.] De hac re ad nu. 23.
huius cap. 89. Ingerit ſcrupulum, &c.] Quamuis
Sot. hunc conſitendi modum per nuncium vo-
cet: non tamen de illo Clementis VIII. decre-
tum loqui videtur: ſed de modo conſitendi per
nuntium propriè, non cenſendus Pontifex Sa-
cris Canonibus repugnare, hos per lege.*

Concil. Arauſic. cap. 3. c. qui recedunt 26. qu. 6.
hac habet. [Subito obmutescens (prout ſtatutum
eſt) baptizari, aut pœnitentiam accipere poteſt;
ſi voluntaris præteritæ testimoniū aliorum
verbis habet, aut præſentis ſuo nutu.

Conc. Carthag. 4. cap. 76. c. is qui, l. c. *hac.*] Is,
qui pœnitentiam, in infirmitate petit, ſi caſu,
dum ad eum Sacerdos inuitatus venit, oppreſſus
infirmitate obmutuerit, vel in phreſim ver-
ſus fuerit, dent testimoniū, qui eum audierūt,
& accipiat pœnitentiam; & ſi continuò creditur
moriturus, reconcilietur per manus impositio-
nem, & infundatur ori eius Euchariftia.

Leo *epiſtola octuageſima nona ad Theodo. hac.*]
Quod ſi aliqua ægitudine ita fuerint aggraua-
ti; vt quod paulo ante poſcebant, ſub præſentia
Sacerdotis ſignificare non valeant, testimoniū
eis fidelium, & circūſtantium prodeſſe debebūt;
vt ſimul, & pœnitentiæ, & reconciliationis be-
neficiū conſequantur.] *c. His, l. c. Concil.*

Concil. Carthagin. in 3. cap. 34. de Consecrat. dict. 4. [Aegrotantes, si pro se respondere non possunt, cum voluntas eorum testimonium sui dixerit, baptizentur; similiter, & de pœnitentibus agendum est.]

Nauarr. cap. 27. num. 268. de Sacramentali absolute Canones loqui negat. affirmant Tol. l. 3. c. 8. & Suarez tomo 4. D. 23. sect. 1. qui decretum Clement. VIII. de confessione per nuncium, aut litteras non instituenda, vidit. & Gregor. de Val. tom. 4. D. 7. q. 11. part. 1. Concilium Cartag. 4. c. is qui, 26. q. 6. de Sacramentali absolute loqui, docet.

Qui iura explicant de absolute ab excommunicatione, falluntur. Post mortem absolui potest excommunicatus, *cap. A nobis, el secundo, de sentent. excommunicat.* Excommunicati etiam inuiti absolui possunt; at Canones, eos dicunt reconciliandos, qui reconciliationis voluntatem præ se tulerunt Præterea non Sacerdotes ab excommunicatione absolute possunt; sed non à peccatis, & *Concil. Carthaginen. (cap. is qui)* Sacerdote loquitur.

Præterea, Baptismus, & Pœnitentia sunt Sacramenta apprime coniuncta : illa omnibus, hæc lapsis necessaria; & dicitur secunda tabula, (*c. secundo de pœnit. dist. 1. Conc. Trid. sess. 6. c. 14. & sess. 14. can. 2. de pœnit.*) sed Canones, aegrotantes, & qui recedunt de Baptismo, & Pœnitentia loquuntur: ergo de Sacramento.

91. Vide notata ant. num. 78.

94. De concubina pellenda, antequam concubinarius absoluat. *Silu. v. concubinarius, n. 2*

96. De

96. De publico usurario ad num. 18. cap. 5.

97. De euellendis mortalium peccatorum occasionibus, Lopez tom. 1. part. 1. à cap. 19. Tol. lib. 3. cap. 18. Rodriq. part. 1. cap. 49.

104. Vir, probitate, & zelo animarum insignis, Franciscus Xauerius pecuniam neque restitutionis, neque eleemosynæ nomine pauperibus diuidendam à Confessarijs accipi volebat. Tursell. lib. 6. ca. 17. Vita Xauerij.

Ex eodem insigni animarum medico, Francisco Xauerio, præclara monita, Confessor, hauries apud Tursell. l. 6. c. 17.

Comitate pœnitentes excipe; efficiet comitas, vt ij latens scelerum virus euomant, abditaque animarum vulnera ostendant. Emittere omni ope, vt cogitationes animum incurstantes, tentationesque omnes explicent. Malè cum ijs agitur, si seueritate Medici, scelera, ignotasque alijs dæmonum impugnationes silentio supprimant. Timidis comitate animum adde. Diuinam clementiam effer, grauiora aliorum criminata te agnouisse pronuncia: narra scelestorum hominum exempla, quos pœnitentia ductos in gratiam recipit Deus, mirisq; beneficijs cumulauit.

Vbi latentia vulnera agnoueris, aptis verbis eorum grauitatem, sceditatemq; aperito, ponitoq; ante oculos, & illa æternarum miseriarum supplicia, quibus scelestos apud Inferos, & illa, quibus in hac vita nonnullos ex ijs, cruciare cõsuevit Deus. Differenda, (cum id profuturum censes) interdum absolutio, & ea proponenda, quæ hominem ad cognitionem, odiumq; flagitiorum excitent.

In imponenda satisfactione (differt satisfactio pro admissis criminibus à remedijs, quæ Confessarius proponit, ne animus in scelera recidat) D. Thom. documentum obuijs vlnis excipe.

Caue ne pœnitenti ita grauem pœnitentiam proponas, vt is vniuersam dimittat; sed nec leuem nimis, ne peccatum spernat, aut ex leuitate libentius ad cœnum facinorum redeat. Misce misericordiam seueritate. Tutius est minorem, quam maiorem iniungere. Nimia misericordia facilius quam nimia seueritas excusationem habet apud Deum. Iteranti peccatum maiorem præscribere satisfactionem. *Hæc D. Tho. l. c.* Sed alijs verbis.

Non festinata, sed diligenti opera cum confitentibus agendum est. Vna rectè instituta confessio multis cursim, vtcumque confectis anteponenda.

Exceptis confessionibus, latentes animi tui recessus percurrere, seduloque considera, an culpam aliquam, dum alienis culpis eluendis operam nauares, admiseris. Si culpam inuenias, dole, veniam à Deo pete, remedium adhibe, eamque in posterum corrige.

Si is, qui confitenti aures præbet, hominem malè de fide loquentem audimit; præcipe illi, vt Censoribus fidei auditam hæresim detegat: Sed animaduerte, quæ Petrus Nau. *li. 2. c. 4. de Restit. n. 209* his verbis pronunciauit.

Ex quibus colligo malè facere, & grauissimè peccare eos, qui denunciant errantes in fide, lapsu quodam linguæ, & si sint Prælati, & Doctores; nam vel leuissima culpa, vel nulla fieri solet:

in quo iniuste famam lædunt, & alia damna committunt, ac per consequens ad restitutionem tenentur. Secundò idem dico de ijs, qui inter disputandum, & concionandum, nonnulla ex iniuria quadam, & inconsiderationem dicunt: quos omnes, certum est, non ex animo velle Ecclesiæ iudicio contrauenire. Vnde eos monere prius debent; an id verè, & ex animo sentiant. Tertio idem dicendum de simplicibus, qui simplicitate quadam, errorem aliquem dicere solent. Hi enim cum charitate sunt prius instruendi, potius quam procedendi, cum constet eos paratos ab Ecclesia corrigi.

Hæreticum, qui respuit, non esse denunciandum, docet Sot. *de ratione teg. num. 2. quest. 4.* Corduba non idem omnino sentire videtur, *l. 1. cap. 43.* Hæreticum admonitione corrigendum denunciandum non esse, D. Thom. *auctor est, 2. 2. quest. 33. articulo septimo.* Denuntiandam hæresim ita occultam, vt probari nequeat, negant Menochius *de Arbitr. iud. c. 355.* Decianus *p. 1. tit. crim. lib. 5. c. 39. num. 4.* Villadiego *tit. de hæreticis, quest. 10.* affirmant nonnulli alij; quos recensui in Notis ad Toleti instructionem *lib. 5. cap. 57. ubi de hac re.*

C A P V T V I I I .

D E C O M M V N I O N E ,

De Communionem in genere.

1. Communicandus non reconcilietur ad altare.
2. Communicantes an admoueant manum ori post sumptam Euch.

3. C. H.